

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

Denominarea leului – o intenție controversată

Proiectul legii privind denominarea leului a fost finalizat, Banca Națională și Ministerul Finanțelor fiind de acord ca, din anul 2005, să fie tăiate patru zerouri, ceea ce va impune ca toate prețurile și toate valorile în monedă națională să fie împărțite la 10.000 lei, obținându-se astfel un leu nou. Baniile noi vor circula în paralel cu cei vechi până în anul 2007.

Denominarea este nu doar un demers monetar, ci și unul politic, social și mediatic, cu implicații în procesul dezinflaționist, în plan economico-financiar și social – politic la care au apelat în ultimii ani multe țări aflate în tranziție la economia de piață – Polonia (1995), Rusia (1998), Bulgaria (1999).

Deși este un proces necesar, acum, în pragul pregătirii realizării lui, părerile sunt controversate. Denominarea leului va costa pe toată lumea, avantajele fiind dificil de evaluat, ceea ce demonstrează și articolul următor semnat de:

Prof.univ.dr. Victor STOICA,
Facultatea de Finanțe și Bănci

Trecerea la *leul greu* stârnește îngrijorare pe piețele financiar-bancare. După ce anunțaseră cu surle și tobe avantajele denominării pentru trecerea mai ușoară la euro, autoritățile au început să chibzuiească mai bine asupra procesului de tranziție la noua valoare a leului.

Îngrijorarea este, desigur, întemeiată. La 6 ianuarie 2003, euro cota pe piața interbancară 1 € = 35.018 lei, cotația inversă fiind 1 leu = 0,00002856 €. La 23 februarie 2004, euro cota 1 € = 40.618 lei, iar cotația inversă se situa la nivelul 1 Leu = 0,00002462 €. Astfel, după aproape 14

luni, euro a câștigat 5.600 de lei, leul pierzând 13,80% din valoarea sa, fiind foarte aproape de evoluția descendentă a ratei inflației, care s-a situat în anul 2003 foarte aproape de ținta de 14% (decembrie 2003/decembrie 2002). Deci, practic, *grosso modo*, putem pune semnul de egalitate între devalorizarea leului și creșterea prețurilor.

Stabilirea anului 2005 ca moment de trecere la *leul greu* are un izbitor iz politic. Perturbările probabile din circulația monetară ar fi un balast greu de suportat pentru guvernanți care au hotărât să transfere o măsură atât de importantă, și care era așteptată de mai mulți ani, pe umerii viitoarei guvernări.

Ce este de temut în trecerea la *leul greu*? Răspunsul este simplu: creșterea previzibilă a prețurilor, redeschiderea cutiei Pandorei – inflația.

Guvernanții actuali, responsabili pentru decizia denominării, în cele câteva discursuri pe care le-a prezentat *media*, minimizează efectele inflaționiste ale trecerii la *leul greu*. Propun și o măsură: afișarea simultană a prețului vechi și a prețului în *lei noi*. Promit controale pentru respectarea, de către comercianți, a raportului dintre prețurile noi și prețurile vechi. Atâtea sute de mii de negustori, de câți controlori ar avea nevoie? Iluzia este evidentă.

Dar să analizăm puțin psihologia comercianților, precum și pe aceea a clienților.

Comportamentul acestora va fi denaturat, pentru că autoritățile au făcut o imensă greșală. **Niciodată denominarea sau măsuri din spectrul stabilizării bănești nu se anunță dinainte.**

Să presupunem, cum s-a declarat, că 10.000 de lei vor deveni 1 *leu*. Țiind că, după denominare, vor trebui să afișeze ambele prețuri, nimeni nu-i va opri pe comercianți să rotunjească prețurile mai înainte ca măsura să fie luată. Deci, aici este un prim izvor potențial de inflație. Să admitem că această rotunjire nu se va produce. Dacă o pâine costă acum 7.500 de lei, după denominare ea va costa 0,75 lei, adică 75 de bani. De această dată, comerciantul va fi tentat să rotunjească prețul denominat. O pâine = 80 de bani. Un alt izvor de inflație. La acest preț comerciantul trebuie să dea rest 20 de bani. Poate îi va avea, poate nu.

(Continuare în pag. 4)

Studenți din SUA
audienți la Universitatea Spiru Haret

Niciodată n-a fost mai importantă educația ca acum

Prof.univ.dr. Emilian M. DOBRESCU

Educația reprezintă un efect social al acțiunii umane mult milenare, izvorâtă din experiența acumulată de om în întreaga sa existență, dar și din cunoașterea tehnico-științifică, ce-și pun amprenta asupra evoluției omului și societății în general. Sociologia educației, disciplina științifică de graniță, care studiază efectele sociale asupra evoluției educației, a căpătat conotații teoretice și practice deosebite de-a lungul secolelor XIX-XX și o putem considera acum, la începutul mileniului al III-lea, o disciplină științifică importantă, grație acumulărilor științifice produse în tot acest timp, în cadrul disciplinelor socio-umane și ale naturii, acumulări pe care educația le sintetizează strălucit.

Aprecăm că, pe măsură ce societatea umană, dar și națiunile, au mai mult acces la cunoștințe și informații științifice, la educație în general, exercită asupra individului uman prin intermediul unor modalități clasice sau moderne, cu atât educația este mai importantă pentru evoluția societății respective. Cu cât o societate este mai evoluată educativ și științific, cu atât ea este mai eficientă în planul activității sociale. Niciodată n-a fost mai importantă educația pentru societatea umană ca în această perioadă. Cunoașterea de către toți membrii societății a întregului ansamblu de informații

acumulate de omenire de-a lungul timpului și a modului în care acestea sunt utilizate pentru desfășurarea pozitivă a tuturor activităților umane pe planetă este deosebit de importantă. Aceasta generează concluzia importanței deosebite a rolului jucat de educație în progresul uman.

Ca totalitate a experiențelor umane, acumulate și transmise din generație în generație, educația face și ea parte din sistemul social global. Menirea educației se realizează în societate, atât în cadrul familiei ca primă entitate cu scop de transmitere a cunoștințelor acumulate, în cadrul sistemului de învățământ (sistemul social instituțional al educației), pe diferitele sale trepte, dar, mai ales, de-a lungul întregii vieți a individului, prin sistemul educației permanente.

Toate aceste trei secvențe - stadii de realizare a educației ca subsistem al sistemului social global sunt direct dependente de stadiul economic de dezvoltare a fiecărei societăți și sunt influențate de totalitatea cunoștințelor acumulate, de ideile și doctrinele specifice fiecărei perioade istorice, care-și pun amprenta asupra educației în fiecare tip de societate, până la nivelul celor mai mici entități individuale și instituționale din societatea respectivă.

(Continuare în pag. 4)

*De 8 Martie,
un zâmbet
cald și ...
un dar
pentru
studente:
Conferința
scriitoarei
Alice Voinescu
la Radio
(1935)
despre
femininitate.
Atunci ...
dar și acum.*

Februarie – martie 1907-2004

TUDOR ARGHEZI

Cuvânt înainte

În anii nouă sute șapte,

Ca din senin, în marte, într-o noapte,
Ș-a ridicat spre cer, din Hlodivovia,
Și din Flămânzi, și Țânilești, văpaia.

Și s-au aprins, de-a latul țării, mii
De lumânări și de făclii,
Ca la un Paște și o Înviere,

Facile, și vipii, și-opaițe stinghere.

Cum e-n biserică, la noi,
Un mugure de foc, ca un altoi,
De vârful unui fir de lumanare,
În sfesnic la icoane și-n altare,

Așa, din sat în sat, se-ntinse
Văpaia grânelor aprinse,
Că flacăra-ncepea să joace
De-a rândul pe pătule și conace.

Era să fie sărbătoare,
Sau slujbă de înmormântare?
Urlau și câinii-n haite la năvală.

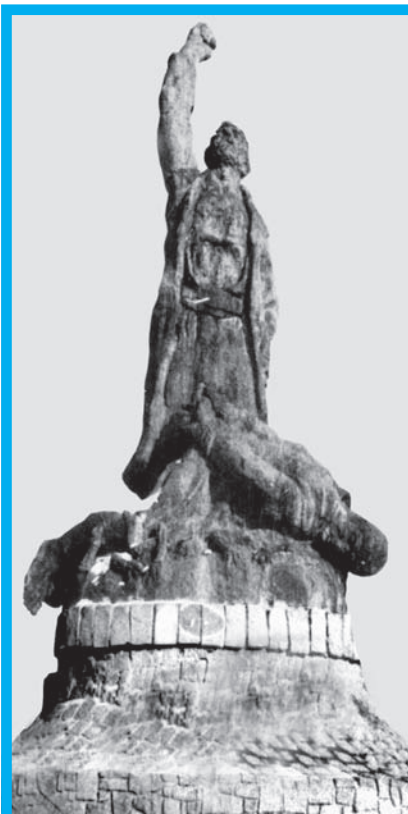
Ajută, Doamne, țara-i în răsccoală.

Răscoala din 1907 nu poate fi dată uitării

În pagina 3:

N. Iorga: Dumnezeu să-i ierte

T. Arghezi: • Pe răzătoare
• Pătru al Catrincii

Monumentul
din București,
cel mai important
memorial pentru
țărani martirizați
în 1907,
demolat
în februarie
2004

La Televiziunea
România de Măine,
în emisiunea *Societate și cultură*,
un amplu dialog

Valeriu Râpeanu – Dan Hăulică,
desfășurat cu suplețe intelectuală,
bogat în informații, destăinuiri și aprecieri
despre o jumătate de secol de cultură,
despre mari preopinenți ai creativității
românești, despre personalități și evenimente,
evocate cu o exemplară seninătate a cugetului.

Sărbătorirea profesorului universitar

Titu GEORGESCU,

prestigios cadru didactic
al Universității Spiru Haret,
la împlinirea vârstei de 75 de ani

Domnului Profesor universitar doctor docent Titu Georgescu

Consiliul director al Fundației *România de Măine* și Senatul Universității *Spiru Haret* vă adresează, cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani, calde felicitări, multă sănătate și satisfacții depline în viața profesională și personală.

Vă înscrieți, stimate domnule profesor Titu Georgescu, în rândurile personalităților de seamă ale învățământului și științei din țara noastră. Ați desfășurat, timp de mai bine de jumătate de veac, activitate didactică, de cercetare și publicistică exemplară în domeniul istoriei românești și universale, înfruntând cu demnitate și curaj numeroase dificultăți ce v-au stat în cale.

Studenții și colegii de breaslă, toți cei ce vă cunosc apreciază alesele dumneavoastră însușiri de dascăl și om de știință: pasiune pentru cunoașterea și cultivarea valorilor fundamentale ale istoriei poporului român; spirit analitic în interpretarea izvoarelor istorice; temeinicie în argumentarea punctelor de vedere proprii; respectul față de adevăr, înțelegerea și promovarea valențelor educative ale științei istorice și, nu în ultimul rând, eleganța stilului ce caracterizează opera dumneavoastră istoriografică.

Roadele eforturilor creatoare depuse de dumneavoastră an de an – tratate, monografii, sinteze, biografii, manuale și cursuri universitare, studii documentare, comunicări și referate prezentate la reuniuni științifice interne și internaționale – toate acestea reprezintă contribuții substanțiale la afirmarea istoriografiei românești, moderne și contemporane.

Se cuvine să relevăm, de asemenea, rolul benefic pe care l-ați îndeplinit în conducerea unor instituții de învățământ superior și de cercetare, în colegiile revistelor de specialitate, în inițierea și realizarea colecțiilor *Mica bibliotecă de istorie* și *Evocări*, în îndrumarea științifică a doctoranzilor și a universitarilor tineri.

În acest moment aniversar, o dată cu un omagiu binemeritat, ne exprimăm convingerea că veți continua să fiți, stimate domnule profesor Titu Georgescu, același valoros promotor al istoriografiei naționale, în ambianța deosebit de fertilă pe care o oferă, cu generozitate, învățământului, științei și culturii, Fundația *România de Măine* și Universitatea *Spiru Haret*.

La mulți ani!

Președintele Fundației *România de Măine*
și Rectorul Universității *Spiru Haret*,
Prof. univ. dr. Aurelian BONDREA

Bondrea

27 februarie 2004

La împlinirea vârstei de 75 de ani de către prof.univ.dr.docent Titu GEORGESCU, eminentă personalitate științifică, profesor la Universitatea *Spiru Haret*, a avut loc o adunare omagială la Râmnicu Vâlcea, la care au participat profesori și studenți, reprezentanți ai autorităților municipale și județene, personalități religioase, oameni de cultură, de învățământ și de arte. Mesajul prof.univ.dr. Aurelian BONDREA, președintele Fundației *România de Măine*, rectorul Universității *Spiru Haret*, adresat sărbătoritului, a fost prezentat de prof.univ.dr. Gheorghe ONIȘORU, decanul Facultății de Istorie. Decanul Facultății de Istorie a transmis sărbătoritului și mesajul omagial al acestei instituții universitare.

România

are deplina capacitate de a-și asuma răspunderile ce decurg din calitatea de stat membru al Uniunii Europene

Prof.univ.dr. Mircea BOULESCU

(Urmare din numărul trecut)

Capitolul 11. Uniunea Europeană și Monetară

Evaluarea generală conform Raportului: – după aderare, România va participa în cadrul Uniunii Europene și Monetare, fără a adopta moneda unică. Va trebui să implementeze schimbările instituționale și legislative în acest sens;

– este necesară, în continuare, alinierea/ armonizarea acquis-ului comunitar referitor la interzicerea accesului privilegiat al autorităților publice la instituțiile financiare; independența băncii centrale.

Raportul concluzionează că România nu a mai făcut progrese în adoptarea acquis-ului referitor la Uniunea Economică și Monetară de la Raportul pe anul 2002. Deși a fost atins un anumit nivel de armonizare, mai sunt necesare eforturi, iar România s-a angajat să introducă reformele principale în acest domeniu până la sfârșitul anului 2004.

Capitolul 12. Statistica

În perioada raportată s-au înregistrat progrese în ceea ce privește: infrastructura statistică (Institutul Național de Statistică), precum și în diverse sectoare ale statisticii: sociale și demografice, regionale, macro-economice, întreprinderilor, transporturilor, comerțului extensiv și statistica agricolă.

Realizarea conformității depline cu acquis-ul comunitar depinde în mare măsură de asigurarea unui număr suficient de personal și resurse. Este necesar să se asigure un mediu de lucru adecvat, o infrastructură privind tehnologia informației corespunzătoare și o perfecționare profesională continuă. Este nevoie, de asemenea, de progrese în domeniul clasificărilor, al statisticii macroeconomice, al statisticii întreprinderilor și al statisticii agricole. Eforturile viitoare trebuie concentrate pe calitatea gradului de acoperire a datelor, în mod special în domeniile statisticilor demografice și sociale, regionale, ale transporturilor și ale comerțului exterior.

Raportul concluzionează că este nevoie de eforturi, în continuare, pentru întărirea capacității administrative a Institutului Național de Statistică și a celei din domeniile statisticii agriculturii, statisticii întreprinderilor și a conturilor financiare.

Capitolul 13. Politica socială și ocuparea forței de muncă

În acest capitol sunt examinate aspecte ale acquis-ului referitoare la: legislația muncii; egalitatea de tratament între femei și bărbați; securitatea muncii; dialogul social; sănătatea publică; ocuparea forței de muncă; incluziunea socială (elaborarea de planuri anti-sărăcie); protecția socială; sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale; combaterea discriminării.

Potrivit analizării generale din Raport mai sunt necesare măsuri pentru a se realiza o deplină aliniere la principiile de bază ale acquis-ului, astfel:

– este decisivă construcția instituțională în cadrul Inspecției Muncii în vederea implementării efective a prevederilor noului Cod al Muncii;

– continuarea eforturilor pentru implementarea Planului Național pentru

egalitate de șanse în ceea ce privește tratamentul egal între femei și bărbați;

– referitor la sănătatea și securitatea locului de muncă: continuarea programelor naționale de instruire pentru inspectorii de muncă;

– în promovarea dialogului social bipartit și în întărirea rolului partenerilor sociali este necesar să se facă mai multe eforturi pentru a consolida negocierile colective autonome bipartite la nivel de întreprindere, sectorial și regional;

– în domeniul sănătății publice, România ar trebui să continue eforturile de implementare și aplicare a măsurilor legislative existente, pentru a dezvolta un sistem național de supraveghere a bolilor contagioase comparabil cu cel existent la nivelul Uniunii Europene. Acesta include îmbunătățirea standardelor și capacității de laborator, precum și continuarea instruirii în domeniu. Mai sunt necesare eforturi pentru transpunerea deplină a acquis-ului privind conținutul tutunului. Starea generală de sănătate a populației continuă să fie mult sub media în Uniunea Europeană. Este necesară o alocare sporită de resurse efective, precum și îmbunătățirea managementului în sectorul sanitar. Nu există un sistem eficient de control al cheltuiirii fondurilor direcționate către spitale;

– în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, este necesar să se concentreze eforturile mai mult pe măsurile preventive de ocupare și pe creșterea gradului de ocupare și să se consolideze rolul agenților de ocupare desemnate să implementeze Fondul Social European;

– trebuie realizată o strategie privind promovarea incluziunii sociale, luând în considerare obiectivele Uniunii Europene;

– succesul implementării protecției sociale la nivel local necesită un buget satisfăcător atât la nivel local, cât și național, precum și lucrători sociali bine pregătiți;

– în domeniul anti-discriminării, trebuie sporită capacitatea Consiliului Național pentru combaterea discriminării și ajustat în continuare cadrul legislativ.

Concluziile Raportului:

• adoptarea Codului Muncii a fost un important pas înainte în transpunerea acquis-ului. Eforturile viitoare ar trebui orientate pe asigurarea implementării și promovarea unui echilibru corespunzător între flexibilitate și securitate; ar trebui depuse mai multe eforturi pentru finalizarea transunerii și îmbunătățirea implementării acquis-ului în domeniul sănătății și securității la locul de muncă;

• situația generală din sectorul sanitar rămâne îngrijorătoare, datorită lipsei resurselor financiare și absenței unei strategii coerente pentru continuarea procesului de reformă;

• sunt necesare eforturi sporite pentru întărirea capacității administrative privind managementul și implementarea Fondului Social European;

• îmbunătățirea organizării incluziunii sociale și protecției sociale depinde de existența unor resurse suficiente;

• reforma sistemului de pensii trebuie accelerată.

Capitolul 14. Energie

Evaluarea generală rezultată din Raport:

– prețul electricității a fost majorat, dar sunt necesari în continuare pași pentru a se acoperi în totalitate costurile, incluzând costurile de mediu și investițiile pe termen lung;

– România trebuie să asigure investiții suficiente în sectorul de generare a energiei;

– insuficienta rată de colectare a factorilor este o problemă critică;

– piața de electricitate, în ciuda faptului că este deschisă la intern, în proporție de 33%, este de facto nefuncțională ca piață competitivă. Măsurile luate în scopul de a implementa piața competitivă sunt contrabalansate de tendința către o coordonare centralizată de către autoritatea de reglementare, printr-o slabă planificare a investițiilor și printr-un mediu legal instabil;

– la fel ca și piața sectorului de electricitate, piața de gaze materiale nu funcționează încă într-un mod competitiv. Încă lipsesc planurile detaliate privind probleme importante precum tariful, echilibrul, stocarea, obligația serviciului public;

– România va avea nevoie să continue eliminarea distorsionării prețurilor. Legislația viitoare trebuie să aibă în vedere prevederile noului acquis și să se adreseze unor probleme precum separarea legală, accesul la rețea și la stocaj, rolul reglementatorului, precum și deschiderea totală a pieței în 2007;

– România trebuie să facă eforturi deosebite pentru a îmbunătăți eficiența energetică a economiei sale. Va trebui să acorde în continuare o atenție deosebită alinierii, din punct de vedere legislativ, a eficienței energetice și a resurselor de energie regenerabile;

– în sectorul combustibililor solizi, România va trebui să-și completeze procesul de restructurare și să asigure aplicarea acquis-ului în particular în ceea ce privește ajutorul de stat;

– România trebuie să-și întărească resursele și capabilitățile pentru îmbunătățirea siguranței managementului deșeurilor radioactive.

Concluzia Raportului: autoritățile naționale trebuie să se concentreze pe:

– implementarea completă și la termen a legislației și a reformelor structurale în sectorul energetic;

– eliminarea distorsiunilor prețurilor;

– îmbunătățirea ratei de colectare a factorilor;

– îmbunătățirea eficienței energetice;

– utilizarea mai extinsă a energiei regenerabile;

– crearea progresivă a stocurilor de petrol;

– întărirea capacității administrative, în mod particular pentru autoritățile de reglementare a energiei și a securității nucleare.

Capitolul 15. Politica industrială

Planul de Acțiuni și Strategia revizuită de Politici Industriale adoptate de România în timpul ultimei perioade monitorizate, se arată în Raportul pe 2003, sunt compatibile cu abordarea Uniunii Europene a politicilor industriale. Versiunea curentă a Documentului de Politică Industrială și Planul de Acțiuni aferent reprezintă fundamentul unei politici industriale moderne în România. Principala sarcină pentru autoritățile române este implementarea. Progresele în domeniu au fost încetinite de lipsa de coordonare între autoritățile competente. Trebuie făcuți pași pentru dezvoltarea unei mai bune coordonări efective între cei ce elaborează politicile și industrie. Este, de asemenea, important ca structurile administrative regionale să fie întărite pentru a asigura implementarea eficientă a politicilor.

Tolerarea neplății facturilor utilităților și a altor debite bugetare ale companiilor de stat conduce la o subvenționare implicită. Când aceasta este combinată cu situația în care prețurile pentru electricitate și gaz sunt sub nivelul de acoperire a costurilor, există riscul ca activitățile neeficiente să fie suportate, iar resursele să nu fie alocate în modul cel mai productiv. O astfel de situație subminează competitivitatea industrială.

Sunt necesare acțiuni în continuare pentru a se evita obstacolele din calea investițiilor, care au fost subliniate în Raportul de anul trecut: corupția, birocrăția excesivă și climatul legislativ instabil.

În concluzie, Raportul afirmă necesitatea implementării politicii industriale moderne, atâta timp cât slăbiciunile structurale rămân și ele limitează capacitatea de aplicare. Restructurarea și privatizarea industriilor strategice trebuie să fie accelerată.

Capitolul 16. Întreprinderile mici și mijlocii

Evaluarea generală a Raportului:

– Deși strategia revizuită în domeniul întreprinderilor mici și mijlocii se adresează problemelor cheie din domeniu, aceasta rămâne mai mult la stadiul de declarație de intenție decât un document operațional. Strategia nu face o legătură directă între activități și obiective, nu prevede un mecanism de evaluare a implementării și îi lipsește dimensiunea regională. Resursele limitate au împiedicat implementarea efectivă a strategiei pentru întreprinderile mici și mijlocii, în special în provincie;

– Continuarea implementării Cartei Europene pentru IMM-uri este importantă ca bază pentru dezvoltarea acestora, a culturii antreprenoriale și îmbunătățirea mediului de afaceri;

– Instabilitatea implementării legislației și slaba capacitate administrativă, în special în provincie, rămâne o problemă serioasă. Continua instabilitate legislativă a creat dificultăți IMM-urilor pentru a-și crea un plan de afaceri;

– Accesul la finanțare rămâne principala constrângere în dezvoltarea IMM-urilor și una dintre cele mai importante bariere în calea antreprenoriatului;

– România trebuie să adopte legislația pentru alinierea la definiția IMM-urilor conform Recomandărilor Comisiei Europene.

Concluzia Raportului: Situația IMM-urilor din România este în continuare deficilă. În forma actuală, strategia pentru IMM-uri nu este un document operațional, iar capacitatea limitată a Agenției pentru IMM-uri rămâne îngrijorătoare. Sunt necesare eforturi susținute pentru înlăturarea obstacolelor în calea antreprenoriatului și pentru facilitarea accesului la sursele de finanțare.

Capitolul 17. Știința și cercetarea

România este asociat la Programul Cadru VI al CE de Cercetare și Dezvoltare Tehnologică și la Programul Cadru VI Euratom din octombrie 2002.

Raportul de țară pe 2003 evaluează că sunt încă întâmpinate dificultăți în ceea ce privește derularea activităților de știință și cercetare. Resursele bugetare alocate cercetării și dezvoltării tehnologice sunt foarte reduse și trebuie să fie mărite considerabil în vederea atingerii cotei de 3% din PIB până în 2010, stabilită de Consiliul European de la Barcelona.

România trebuie să facă în continuare eforturi pentru îmbunătățirea cooperării între sectorul de cercetare și agenții economice și pentru îmbunătățirea managementului și coordonării fondurilor bugetare de cercetare-dezvoltare. Fluxul informațional referitor la Programe trebuie să fie îmbunătățit pentru a asigura o creștere a gradului de cunoaștere referitor la acestea și capacitatea de a aborda procedurile relevante.

Concluzia Raportului: Participarea României la Programele Cadru relevante nu este încă pe deplin satisfăcătoare. România ar trebui să facă acum eforturi pentru continuarea reintrării capacității administrative și infrastructurii referitoare la cercetare, în scopul asigurării succesului participării la Programe. Mai mult, România trebuie să îmbunătățească colaborarea dintre sectorul de cercetare și agenții economici.

(Continuare în numărul viitor)

O notabilă prezență feminină

(Continuare din pag.8)

O altă dăruită cercetătoare, de această dată a folclorului românesc – lector univ. dr. **Otilia Pop-Miculi** a realizat un alt nucleu: cel al observației directe pe teren: concret, în prima zi după vacanța de la finele semestrului I, zi ce coincidea și cu intrarea în postul Paștelui, în apropierea Bucureștiului, la Brănești s-a desfășurat un moment special: ceremonialul „Cucilor”, ocazie cu care studenții anilor II-IV ai Facultății de Muzică de la Universitatea *Spiru Haret* au putut vedea pe viu derularea acestui inedit rit de fertilitate practicat în prag de primăvară. S-a cules un important material folcloric ce va servi, ulterior, cursului de folclor muzical, la care se vor învăța principiile de notare, de transcriere și „interpretare” a simbolisticii încifrate în informația muzical-poeticocoregrafică, în costum, culoare, desenul pasului ori al gestului...

Alte trasee conduc dincolo de granițele țării, acolo unde reprezentante ale învățământului practic la Universitatea *Spiru Haret* vorbesc străinătății despre principiile unui învățământ activ, în continuă remodelare a conținutului și creștere a calității sale formative: prep. univ. **Ana-Maria Beșteliu**, aflată la perfecționare ca solistă vocală – canto-

clasic – în Italia, asistent univ. drd. **Fernanda Romila**, studiind în Marea Britanie partituri baroce pentru lucrarea de doctorat sau lector univ. drd. **Gonul Asptula**, cu turme de concerte, recitaluri camerale sau realizări de spectacol liric în Germania, Franța, Italia, la care se adaugă și recitalurile camerale cu personalități celebre ca **Maria Slătinaru-Nistor**, **Dan Iordăchescu**, **Silvia Voinea**, în București, Cluj-Napoca, Sibiu, Timișoara...

Dincolo de această activitate „la vedere”, există o altă, derulată în pagini de revistă, în emisiuni de radio sau televiziune – o numesc aici pe conf. univ. dr. **Mihaela Marinescu** – prin apariții personale sau „filtrată” prin studenții unei clase pentru care munca la catedră sau pregătirea unor concerte și recitaluri corale – lect. univ. drd. **Adriana Drăgan** – se înscrie în cotidian.

E puțin, e mult ceea ce fac profesorele noastre alături de studenții pe care și-au asumat sarcina de a-i forma?

Permiteți-mi, vă rog, să vă răspund peste un semestru sau două, pentru că doar atunci am putea avea o perspectivă mai clară a ceea ce înseamnă îmbinarea învățământului cu practica artistică la Facultatea de Muzică a Universității *Spiru Haret*, sub vegherea zămbetului cald, de femeie-profesor, femeie-creator, femeie-interpret...

Acțiunile la nivel internațional se intensifică după anul 1970.

În iunie 1972, Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu reuneste la Stockholm reprezentanți a 113 țări care iau în discuție problematica mediului. La această sesiune se pun bazele Programului Națiunilor Unite pentru Mediu și se semnează două convenții: una referitoare la protecția patrimoniului mondial, cultural și natural, a doua privind prevenirea poluării mărilor.

Deși reprezentanții statelor participante la sesiunea de la Stockholm au fost în unanimitate de acord cu importanța problematicii puse în discuție și cu necesitatea promovării unor măsuri care să garanteze protecția mediului, în practică situația a fost cu totul alta. Costurile ridicate pentru aplicarea unor măsuri antipoluare și situația financiară precară a multor state, precum și

În anul 1974, este publicat al doilea Raport al Clubului de la Roma sub coordonarea lui Mihailo Mesarović și Eduard Pestel, intitulat „Mankind at the turning point” („Omenirea la răspântie”).

Sunt organizate reuniuni la nivel mondial, pe domenii de interes general, care dezbate probleme legate de alimentație, dezvoltare, protecția mediului înconjurător etc.

Începând cu anul 1973 (când se adoptă Convenția RAMSAR cu privire la zonele mlaștinose de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice), sunt întreprinse tot mai multe acțiuni în favoarea protecției mediului înconjurător și sunt semnate o serie de acorduri, convenții, protocoale pe această temă.

În anul 1980, Națiunile Unite proclamă „Deceniul apei potabile și al protecției mediului”, iar în 1982, se semnează de către 118 state un document de o deosebită importanță, respectiv „Convenția Națiunilor Unite privind dreptul asupra mării”.

Anul 1987 este marcat de două evenimente deosebite de importante pentru viitorul mediului înconjurător și al întregii vieți economico-sociale. Primul îl constituie aderarea a 87 de state la Protocolul de la Montreal, prin care se „îngheață” consumul și producția de clorofluorocarburi și care prevede, totodată, reducerea utilizării acestora în viitor. Al doilea eveniment îl reprezintă Raportul „Our Common Future” („Viitorul nostru comun”) al Comisiei pentru Mediu și Dezvoltare, cunoscut și sub numele de „Raportul Brundtland”.

În acest raport se utilizează, pentru prima dată, conceptul de „dezvoltare durabilă” și se lansează teza esențială, potrivit căreia deciziile pe care le luăm azi și acțiunile pe care le întreprindem, trebuie să aibă în vedere continuitatea existenței ființei umane pe Pământ și faptul că generațiile viitoare au și ele dreptul să se bucure și să beneficieze de condițiile oferite de planeta pe care trăim.

Includerea de către specialiști a conceptului de dezvoltare durabilă printre cele cinci principii fundamentale ale eticii științifice – alături de principiul echității, principiul precauției, deontologia activităților științifice și organizarea dezbaterilor și a luării deciziilor – ilustrează atenția și importanța de care se bucură acesta, adeviziunea cvasiunanimită față de conținutul său.

Acest raport a impulsionat și mai mult preocupările în domeniul protecției mediului, a impus noi abordări în analiza și previziunea dezvoltării societății omenști și a mediului înconjurător, a dus în discuție un nou sistem de indicatori statistici, deschizând noi direcții de cercetare în cele mai diferite domenii ale științei și practicii.

(Continuare în numărul viitor)

Dezvoltarea durabilă

Dimensiunea umană, ecologică și economică

Prof.univ.dr. Ion A. POPESCU, conf.univ.dr. Aurelian A. BONDREA, lector univ.dr. Marin A. COMȘA

și un alt fapt care a dus la o nouă viziune asupra viitorului omenirii. Acesta îl reprezintă spectrul apocalipsului nuclear. Anii '50-'60 au marcat atât o intensificare a experiențelor nucleare efectuate de o serie de state (S.U.A., Franța, U.R.S.S.), cât și o puternică reacție din partea societății civile, incluzând și structurile academice și universitare.

O serie de alte evenimente având conotație ecologică (producerea unor „marea negre” de proporții, cutremure, scurgeri radioactive de la centrale nucleare etc.) contribuie din plin la o mobilizare fără precedent a specialiștilor și opiniei publice.

Este fondată organizația ecologistă „Greenpeace”, care se face remarcată prin organizarea unor ample manifestații de protest și prin campanii de sensibilizare a opiniei publice față de problemele de mediu existente și care pun în pericol viața pe Pământ.

În acest context, în anul 1951, se publică primul raport asupra stării mediului de către Uniunea Internațională pentru Conservarea Mediului, document considerat deschizător de drum în privința necesității reconcilierii dintre economie și ecologie.

lipsa voinței politice reale din partea unor guverne, a făcut ca efectele reale ale reuniunii de la Stockholm să fie nesemnificative o bucată de vreme. Totuși, această reuniune are meritul de a fi impulsionat și orientat cercetările în domeniul protecției mediului și pentru identificarea unui nou tip de dezvoltare, care să armonizeze interesele pe termen scurt cu cele intergeneraționale, pe cele economice cu cele sociale și cu noua concepție de protecție a mediului ambiant.

În perioada care a urmat, au apărut o serie de lucrări de referință, care au semnalat problemele existente la nivel global și la nivelul unor zone sau țări, au propus soluții – mai mult sau mai puțin acceptate – au sugerat noi modalități de analiză și comensurare a măsurilor și efectelor acestora.

Chiar în anul Conferinței de la Stockholm apare primul Raport al Clubului de la Roma intitulat „The limits to growth” („Limitele creșterii”), elaborat de un grup de cercetători de la „Massachusetts Institute of Technology” sub coordonarea lui Dennis L. Meadows.

1907 1907 1907 1907 1907 1907

La 8 februarie, în satul Flămânzi (jud. Botoșani) a început marea răskoală a țăranilor care a cuprins, în aproape două luni, majoritatea județelor Moldovei și Munteniei

Nicolae IORGA

„Dumnezeu să-i ierte”

Dumnezeu să-i ierte pe cei patru țărani români împușcați în orașul românesc Botoșani de oastea românească în ziua de 5 martie 1907.

Să-i ierte Dumnezeu pentru câtă muncă de robii au muncit, pentru ce trai de dobitoace nenorocite au dus, pentru câtă înșelare au suferit, pentru câtă jignire au îndurat, să-i ierte pentru viața lor de suferințe, să-i ierte pentru clipa de desperare când s-au ridicat vărsând pe strade nu sânge omenesc, ci rachiu cu care erau otrăviți.

Să-i ierte Dumnezeu pe ostașii cari, de frica poruncii, au împușcat pe frații lor, cel mai greu păcat ce poate împovăra o inimă omenească.

Și să nu ierte Dumnezeu pe străinul fără inimă care a stors vloga o sută de ani și astăzi vrea și sângele, pe stricătorii pământului, pe risipitorii gospodăriilor, pe ticăloșitorii oamenilor, pe pângăritorii femeilor, să nu ierte Dumnezeu pe

ciocoimea obraznică și proastă, care n-a știut și nu știe a-și alege, iubi, apăra și măcar cruța pe cei de o lege și de un neam cu dâșni; pe hăzii politicieni mâncați de poftă și nevolnici, să nu ierte Dumnezeu pe cărmuitoarii neghiobi sau vânduți înaintea cărora, cufundați în orgii bugetare, fumegă acumă acest sânge nevinovat.

În vecii vecilor cât va mai dăinui suflarea românească pe acest pământ, să nu ierte Dumnezeu pe netrebnicii și făcătorii de rele.

Să fie în casa lor atâta belșug ca în bordeiele celor ce au murit, atâta fericire în viața lor câtă a fost în viața celor care s-au vârcolit de gloanțe, să fie atâta cinste și atâta demnitate câtă li s-a lăsat acelor sârmani ce s-au dus ca niște părași veșnici înaintea scaunului judecăților celor mari; să mântuie ca dâșni vărsându-și sângele inimii în jernă și pe urma lor să rămăie ca pe urma împușcaților copii ca să moară de foame și femeile ca să le cumpere...

Așa să dea Dumnezeu!

Neamul românesc, an I, nr. 87, 8 martie 1907

Tudor ARGHEZI

Pe răzătoare

S-a tot întins din luncă-n sat
Și-a mai lățit fășia cu-o brazdă, la arat.
Moșia îi ajunge până la noi în casă.
Aproape n-are omul pe unde să mai iasă,
Și se făcu moșia de două ori mai mare,
Din suta de pogoane o sută de hectare.
Nu ne mai țin de-ogdră nici cloștile cu pui,
Și ele pasc cu mieii azi pe moșia lui,
A hoțului bătrân.

La oile, le-nchide, făcându-se stăpân.
Pentru cărlani și vite plătim atâta gloabă,
C-am cumpărat cu banii moșia, mai degrabă.
Moșneni, din vechi, pe țărini, pădure și imaș,
Ajunserăm și-n casa străbună chiriăși,
Ne-am plâns la stăpânire,-n deșert,că cel mai tare
E cel umflat mai bine de pungi în buzunare,
Nu căuta dreptatea domnească, frățioare.
Ia pe ciocoi ca hreanul și dă-l pe răzătoare.

Tudor ARGHEZI

Pătru al Catrincii

–«Aprod! Să intre Pătru al Catrincii!»
Veniseră streinii
Să-l vadă pe tâlhar, și să-l audă,
Câte un fin, cumătru, nepot sau altă rudă.
Gătit cu giuvaere, brățări de lanțuri grele,
Îi dase stăpânirea, la glezne, și ghiulele,
Și strălucea în fiare, ca un mitropolit,
Ros în călcăi de scoabe cu nituri și strivit.
Când se mișca din lanțuri și se-ndrepta să vază,
O sută de cădelniți păreau că tămăiază.
Patru diaconi fâlnici, înalți și lați în spete,
Drept sfesnice de mână, cu puști și baionete,
Păzeau arhierul de temniță, de-aproape.
Să nu cumva să zboare și să scape.
Era, cum zic, un munte de om, și-ntrre vecini,
Ca un vultur de piscuri, tărat printre găini.
Intrând judecătorii, cu cel chemat în față,
Se stinghereau să-i rabde privirile de ghiăț,
Și se făcuse-n sală
Tăcere și de suflot, ca-ntr-o clădire goală.
Când glasul lui răspunse-ngănând cuvântul «jur!»
Un frig și-o-nfiorare se-nținseră-mprejur,
Că vorba lui și vocea loveau ca un cuțit.

De care lucru-anume era-nvinovățit?
Grefierul da citire isprăvii, cum a fost,
Era la han cu lume, era și zi de post,
Și fuse scos pe moarte, de subț genunchii lui,
Ciocoiul Nastasachi, moșier din Covurlui,
Care bătea plugarii cu furca și lopata.
Tălharul i-o zdrobise, spărgându-i beregata.
Trântindu-l, tăvălindu-l, i-a prins-o-n două dește,
Ca-n gura unui clește,
Și-a strâns. Înghițitoarea i-a troznit.
– «Te-aștept de ani de zile, i-a spus.
Bine-ai venit.

Avem o răfuială împreună.»
Sătenii, de pe lăviți, se scoală și s-adună.
Îl dă de-a rostogolul.
Voinic și el, ciocoiul își căuta pistolul.
De-ar fi simțit că satul se strânge pentru el,
Să isprăvească Pătru cu dânsul într-un fel,
N-ar fi venit hangulii să-i dea o datorie,
Trei căștiuri de chirie,
Și nu-și mănjea carăta,
Pe ploaie, pentru atâta.
Doar avusese semne. Îl cam măncase nasul.
Ești frământat, se pare, când e să-ți vie ceasul,
Te-mpinge Necuratul să-ți ieși din bobii și fire;
Te duci și pe furtună cu moartea la-nțălnire.
– «Mărturisești?» întreabă procurorul.
– «Nici nu încapе vorbă, mărturisesc omorul.»
Îl știe tot poporul.
– «Pusesеși gând să-l jcfui...»
– «Ferească Dumnezeu!

Dreptatea nu-i hoție. Nu spurc numele meu.»
– «Atunci? » – «Eu face dreptate cinstită,
pe făcute.
Stați să vă spui și alte dreptăți, de noi făcute.
Le știți și dumneavoastră, dar n-ați aflat făptașul.
De pildă, începuse să are arendașul
Izlazul pentru vite, din Lungeni.
Unde să pască oaia și vaca la sătenii?
Nu ați găsit atuncea ciocoiul spânzurat?
Se legăna-n frânghie, la marginea de sat.
Îl spânzurase Pătru al Catrincii.
Întâi, îl amorfisem cu tălpile opincii,
Și-l agățai, pe urmă, de cumpăna fântânii,
Să-l vadă și cireada flămândă și bătrânii.
O altă treabă bună a fost când, la arat,

Am isprăvit ciocoiul din Ulmi și îngropat.
Ați dat de el cu plugul... Dar Fane Găetan?
A necinstit opt fete curate, într-un an.
Și-au luat și el răsplata și cin'l-a ajutat.
O fi, la dumneavoastră, și asta un păcat?
Ciocoiul, strămb din șale, era și cocoșat.
Trei platnici, va să zică. Pe-al patrulă, legat
Cu-o roată de picioare, l-am dus și înecat.
Mănăncă și-astăzi crapii din el, pe fund, în iaz,
Și crapii îi mănăncă boierii: nu-i necaz.
Adăogați pieritii din câteva județe,
Că n-au știut de băta și bici să se dezvețe.
S-au întâlnit cu mine
Și nu le-a fost a bine»
– «De ce acestea toate, dacă n-ai vrut să furi?
Ai stat ascuns de oameni, prin răpi și prin păduri.
Ești urmărit de pñteri de patru ani întregi
Și-ai izbutit cu una să și te înțelegi,
Și te-au urmat soldații și-ai întocmit o bandă.
E-adevărat, ori nu e?» – «Răspunde tu, Smarandă,
Smaranda mi-e nevastă și cea mai bine știe.»
– «E-adevărat, au luat-o cu toții-n haiducie.
Se împlinește anul.
Bărbatu-meu le fuse căpitanul.
Băieții, împreună,
Făcură treabă bună
Și nu ne-au dat o dată de micună.»
– «Vezi, asta se numește pe nume tâlhărie.»
– «Să mă iertați, cucoane, se poate, pe hărtie.»
– «Tot nu-nțelege Curtea, și cine nu v-ar plânge
Că v-ați ales din drumuri pe cel pătat cu sânge?
Te lepezi că e jaful la mijloc. De nu-i, ce-i?
Degeaba nu-ți pui pielea în joc. Tu furi să bei!
Nu-ți mai găseai, ca lumea cuminte,-alt sos?
de rost?

Bag seama din răspunsuri că n-ai fi
om prea prost...»
– «Ați isprăvit musturarea, boierilor? că vreau,
Când oploșii dezmațul, să vă vorbesc pe șleau.
Ferindu-vă de dreptul s-aveți întâietate,
Vi-l iau din mâini țărani, să facă ei dreptate.
Ați ocrotit toți viermii-ncuibați în rădăcină,
Dând vina pe tulpină.
De-i spicul cu mălură și-s golorile dese,
Din putregai și boală, ce pui aceea iese,
Țăran is, din țărănă, și țara e-n lingoare
Și văd că-ntr-altă parte decât bolii vă doare.
În cap e nebunia, ce-o cauți la picioare?
Am adunat trudiții pământului. Le-am spus
Să-și dezlipescă ochii și să se uite-n sus.
Că viermii, mărunței, rod în adânc, e-așa,
Dar slugăresc la viermii mai mari, Măria Ța.
Ei, oamenii, de frică
Să-și lepede năraul de slugi ... să nu se zică...
Să nu se bănuiască ...molai, să nu răspundă...
Din ce în ce-n mocirlă se afundă.
Sunt Pătru al Catrinii, va să zică,
Și nu sunt nici slugarnic și nu mi-e nici frică.
Noi singuri, cu nevasta,
Ne-am învoit să punem sfârșit la treaba asta.
Nevasta mi-e frumoașă, putea să mă gonească,
Da-i place inimoasei dreptatea haiducească.
Așa e, măi femeie? Ia spune la boieri
Câte dreptăți făcărăm azi, ieri, alaltăieri,
Anul de azi, anul trecut și-n ceilalți ani.
Ce-am căutat, nevastă, dreptate noi, sau bani?»
– «Îmi prea iubesc bărbatul, dar dacă l-am iubit
Nu-i numai că e chișes, dar că-i bărbat cinstit.
Eu spui numai atâta (vedeți-l numai cătu-i!):
El ia ciocoiu-brățe, eu îl ajut și-l gătu.»

Concepțiunile morale ca și practica socială nu ne mai îngăduie azi să ne îndoinm de valoarea morală ca și socială a femeii. De altfel, Românii au dovedit un simț de dreptate sănătos când, mai înainte chiar decât unele popoare de cultură veche, au deschis porțile școlilor și deci a carierelor la fel pentru fete ca și pentru băieți. S-a desființat astfel o nedreptate: integritatea în împărțirea bunurilor sufletești.

Desigur că același simț de dreptate a mânat, pe legiuitoii și pe părați, spre educarea tot mai asemănătoare a celor două sexe, până s-a ajuns, în fine, în ultimul timp, la concepția unei perfecte egalități, până chiar în educațiunea prețescă.

Dar iată că din toate părțile răsună jalenia împotriva unei generațiuni de fete a căror indiferență îngrijorează chiar pe cei cu intențiuni foarte egalitare. Se pare că orice încercare de stăvilire a curentului de emancipare se arată ineficace, căci e în fetele de azi o nevoie atât de exasperantă de libertate până în cele mai inocente inițiative ale lor, încât orice sfăt potrivnic e considerat ca o lezare a sfințelor lor drepturi de om!

Cum educațiunea nu e numai transmiterea valorilor de cultură de la o generație la alta, ci mai e și pregătirea viitorului în sufletele tinere, să nu ne alarmăm de doleanțele celor reacționari. Totuși, trebuie să ne întrebăm de cauzele cari au provocat în tineretul feminin de azi nu numai o îndepărtare de la idealul feminin din trecut, dar o deviere de la însuși tipul feminității. Ideologia egalității s-a dovedit justă până la un punct: femeile s-au arătat destoinice și harnice și chiar creatoare în ordinea intelectuală ca și cea socială. În gând și în exercitarea meseriei femeia își ține foarte onorabil rându ei alături de bărbați.

Nerânduiala, exasperarea comportării tinerilor fete, dezorientarea în care se zbat,

să nu fie oare consecința unui conflict foarte viu dintre conștiința ei cea de suprafață, nouă, și posturile de comandă străvechi, ascunse în conștiința ei hereditară?

ÎNAINTE ca tendințele educațiunii moderne să devie orientări hotărâte, ar fi, desigur, prudent, să se examineze rezultatele atinse și să se considere, dacă imperfecțiunile ce se dovedesc, sunt, într-adevăr, numai neajunsuri inerente debutului unui curent, sau dacă sunt simptomele unor greșeli esențiale, pe care natura se răzbuună.

Idealul de egalitate, oricât de scump ne-ar fi și orcât de drept, în unele condițiuni, poate deveni, în speță, o nedreptate ireproșabilă pentru multă vreme, dacă va aduce nivelarea unor deosebiri dintre sexe, deosebiri ce constituiesc puterea lor specifică și valoarea lor ca factori de cultură. Inovațiuni primejdioase pentru bărbați pot compromite o generație; greșeli în educarea femeii pot deveni catastrofale pentru un tip de cultură. Parcă și natura însăși și-a luat măsuri în această privință, ferind femeia de aventurile căror bărbatul le rămâne expus când își caută norme noi de conduită. Femeia poartă înscrisă în chiar trupul ei o orientare sigură, în care sunt rădănuite toate posibilitățile evoluției ei. Bărbatul trebuie să abdice, să rătească, să ocolească până să-și găsească drumul cel bun. Femeia n-are decât să-nchidă ochii – o călăuzește legea ei vecinică. Oricât de mari vor fi schimbările vieții sociale, oricare ar fi rostul ei în viitor, funcțiunea ei fundamentală rămâne maternitatea biologică și cea spirituală. Dăruirea vieții – animare – fie într-un trup, fie într-o conștiință individuală sau colectivă. De aceea femeia normală nu se poate desăvârși pe ea, aducându-se spășită în jurul Eului ei fizic sau psihic, ea nu se poate împlini decât când înfloare dincolo de egoismul individului ei în ființele ce naște din trupul și din duhul ei. Individualismul – un ideal legitim pentru bărbat –, e pentru femeie un nou-sens! Idealul normal, firește e la fel pentru tot omul, dar virtuțile ce-i servesc

și-l aproprie sunt și vor fi diferite la bărbați și la femei. E de mirare cum sentimentul acestei deosebiri fundamentale a ales, pentru a se exprima o cale greșită. Durează încă prejudecata în care se mai cantonează unii foarte sinceri apărători ai feminității – ca instrucțiunea, adică intelectualitatea –, ar fi o primejdie de defeminizare. Ca și cum adevărul nu ar fi sănătos pentru curiozitatea Evei – ca și cum „a ști”, ar slăbi puterile inimei ei. Doar „a învăța” înseamnă „a înțelege” mai bine și mai multe

Conferința rostită la Radio de scriitoarea Alice VOINESCU în 1935*

Despre feminitate Atunci,...dar și acum

– și a înțelege mai bine înseamnă „a iubi” mai temeinic. Prin învățatură se crește obiectivitatea și aceasta înseamnă scăparea – cât de cât – din strămtimea egoismului. De altfel, nu e prilej de disciplinare mai severă, nu e antrenament mai sigur împotriva capriciului decât e cunoașterea legilor imuabile ale naturii și a principiilor [indescifrabil]. O instrucțiune serioasă – luminarea gândului – nu poate fi primejdioasă feminității, decât poate numai în ochii celor ce socot feminitatea

exclusiv inconștientă grațios copilăroasă! Primejdia de care ea trebuie ferită vine de aiurea. Ceea ce e izbitor e masculinizarea nu a *gândului*, ci a *voinței* femeilor de azi. Când stai să compari alura pionierelor feministe de acum câteva decenii, gulerile lor scrobite și gesturile lor rezervate cari de abia puteau ascunde generozitatea și blândețea unor inimi îndurerate de mila celor ce suferă – ne apar ca o nevinovată exagerare pe lângă activitatea intimă înăspriță a fetelor de azi.

sfială, curaj trupesc, îndrăzneală? Atât prin educațiunea foarte sportivă, cât și prin cinstirea tot mai entuziasă a eroinelor aviatoare și exploratoare – nu se pregătește o generație de curajoase întreprinzătoare, de *cuceritoare*?

Firește, când asemenea însușiri au o putere excepțională – unde cucerirea se îndreaptă spre țaria văzduhului și adâncurile oceanelor, te inclini ca înaintea oricărei chemări irezistibile! Aceste femei sunt oameni excepționali și merită să fie cinstite ca atare. Dar a face din ele chipul ideal de feminitate și dovada pentru egalitatea însușirilor feminine și bărbătești – îndrăznece a crede, că nu e numai o iluzie, dar o greșală primejdioasă pentru viitorul femeii, întrucât ea aspiră să fie un factor constructiv în cultură. Oare nu e vădit ca resortul acestui tip de eroism e un simțământ tipic masculin, de stil individualizant?! Nu e clar, că asemenea gesturi, legitime la bărbați, și admirabile ca excepțiuni – sunt o instrăinare adâncă a sufletului feminin prin acceptarea unei legi complet opusă lui? Ceea ce cazul excepțional acoperă prin respectul ce deșteaptă în noi – nivelul medicru al acestui fel de comportare cuceritoare își arată calitatea adevărată. Când e îngărdit în orizontul mai strâmt al vieței de toate zilele, acest simțământ de cucerire se exprimă în gesturi anarhice, exasperate, distinctve la acele tinere ce sunt sincere și cinstit pătrunse de această nevoie – iar la cele mai superficiale, degeneratează, sub ochii speriați ai generației părintești – în gestul mai puțin interesant, dar singurul care a alarmat și care e *gestul de provocare*!

CA ȘI CUM nu și-ar avea eroismul specific, ca și cum nu l-ar fi dovedit veacuri de-a rândul! Ea, care dă viață, are menirea s-o apere. Eroismul ei nu poate sta în cuceriri prin sacrificiul vieții, ci în sacrificiul egoismului ei trupeasc ca și sufleteesc, pentru a da naștere și pentru a ocroti viața nouă! Eroismul ei e curajul răbdărei, curajul așteptării și al nădejdei! Ioana d'Arc e eroină, nu prin virtuțile războinice – soldați ca ea puteau fi mulți,

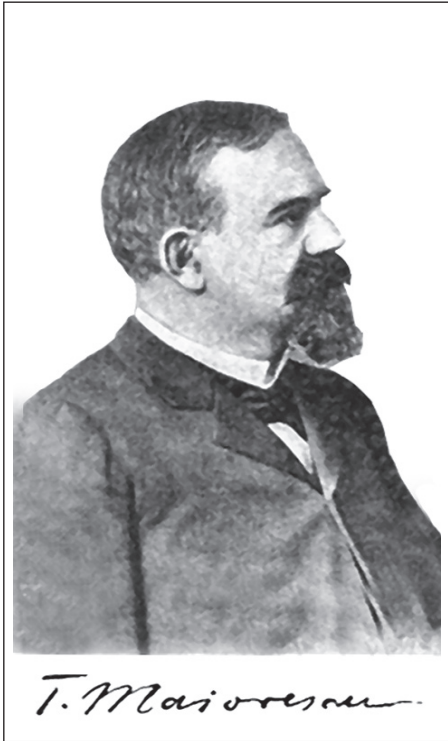
dar prin puterea ei de însuflețire prin care a făcut dintr-o armată govăielnică și un popor nelămurit – o națiune. Care fi era virtutea? *O credință* pe care a trăit-o cu toată splendoarea feminității ei: sfioasă și modestă!

Cultura europeană se distinge de altele, tocmai prin respectul și sfințirea vieții; prin aceasta și dovedește influența importantă a factorului feminin. Spiritualitatea europeană și-a recunoscut chipul ideal de umanitate în fecioara miloasă Antigona – și mai târziu în mama fecioară Maria. Fiindcă cultura europeană a așezat gândul deasupra pornirilor. Azi infiltrațiuni neeuropene au năvălit în concepțiunile noastre morale și pedagogice; în locul instrucțiunei care limpezește gândul, se preconizează primatul voinței, ca și cum întărirea pornirilor voluntare înainte ca o minte coaptă să le controleze și să le stăpânească, nu ar fi o primejdie de slăbire! Iată originea emancipărilor intempestive și fatale a copiilor de azi – iată și de ce tipul amazonei întreprinzătoare tinde să înlocuiască pe Antigona păzitoarea legilor vecinice! Aș vrea să închei cu o întrebare pe care o adresez tuturor tinerilor femei cari au binevoit să asculte apelul plin de dragoste îngrijorată a unei credincioase prietene a lor. Să-și răspundă fiecare, în intimitatea conștiinței ei cele mai cinstite: Ne e oare o falsă libertate în această jfnută cuceritoare, care se plătește cu încordări sterile? Nu e o oboseală ce se traduce prin tristețe, blazare și gust de neant, toate cele ce și-au deformat puterile lor sufletești de răbdare și iluzie creatoare mai bine – schimbându-le pe succesul șters al așa-zisei libertăți absolute?

Întreb pe toate cele ce caută un sens nou al vieții, dacă nu socot că-l vor găsi mai sigur, renunțând la cuceriri de egalitate în mediocritate, pentru a se îndrepta pe cărarea unde chemarea lor firească – dăruirea vieței - se întâlnește cu chemarea lor culturală; prenoirea umanității.

*) Textul integral al conferinței a apărut în revista *România literară* nr. 7, 25 februarie - 2 martie 2004. Titlul aparține revistei *Opinia națională*

• Permanențe românești • Permanențe românești • Permanențe românești

Titu Maiorescu (1840-1917) a fost consacrat în istoria culturii drept cel dintâi reprezentant al criticii literare române moderne, primul care a introdus aici spiritul de școală. Prin studii de prestigiu, reunite ulterior în cele trei volume de **Critice** (1892-1893), a delimitat obiectul artei de cel al științei, al moralei, al istoriei și al politicii. S-a pronunțat, cel dintâi, asupra valorii poeziilor lui Eminescu, comediiilor lui Caragiale, poeziilor lui Octavian Goga, povestirilor lui Sadoveanu, navelor lui Al. Brătescu-Voinești. A intervenit și în probleme de limbă, a lăsat numeroase traduceri, a încurajat culegerea și studiarea folclorului, iar prin cele cinci volume de **Discursuri parlamentare** (1897-1915) a dovedit el însuși reale calități literare. În toate funcțiile și împrejurările vieții sale a militat pentru o largă deschidere către cultura europeană și pentru asimilarea organică a acesteia, în primul rând prin **învățământ**.

Și totuși, calitățile sale de pedagog prin vocație sunt evocate astăzi tot mai rar, în pofida numeroaselor date biografice care-atestă asemenea însușiri. După un doctorat în filosofie (1859) la Universitatea din Giessen (Germania) și după echivalarea acestuia (1860) cu licența în litere și filosofie la Sorbona, unde obține (1861) și licența în drept, ocupă importante funcții didactice în țară: director al Colegiului Național (Gimnaziul Central) din Iași, profesor de istorie universală, apoi de filosofie și logică la Universitatea din Iași (1862-1867) al cărei rector a fost între 1863 și 1867. Este și director al Institutului Vasilian (1863). În anul 1866 înființează la Iași Institutul Academic care, în 1879, fuzionează cu Liceul Nou, formând Institutele Unite. Stabilît la București în anul 1874, își continuă activitatea didactică în calitate de profesor de logică, dar și ca titular al unui curs de istorie a filosofiei (germane, franceze, engleze) la Facultatea de Litere (1884-1909) a Universității din București, al cărei rector este între anii 1892 și 1897. A ocupat funcția de ministru al Culetor și Instrucțiunii Publice în mai multe rânduri: 1874-1876, 1888-1889, 1890-1891. Prin toate aceste funcții, inclusiv cele de membru fondator al Societății Academice Române (1867), de vicepreședinte al Academiei Române

Titu MAIORESCU pedagog prin vocație

(1880-84; 1886-87), de președinte al Secțiunii literare a Academiei Române (1890-91; 1893-94; 1902-1904; 1907-1909), Titu Maiorescu înscrie în orientarea și structura învățământului românesc mai multe inovații.

Dar societatea modernă românească, în plin proces de organizare și consolidare, însuflețită de idealurile independenței și unității naționale, nu-și putea integra o inovație în materie de învățământ fără o prealabilă raportare a acesteia la obiectivele de ansamblu. Orice încercare de constituire a pedagogiei naționale ca sistem trebuia, așadar, să-și găsească ratificarea ca factor de politică școlară. Apoi multe dintre lucrările de pedagogie sistematică apărute acum se rezumă la expunerea concepției unor exponenți ai pedagogiei clasice universale, precum J. Locke, Pestalozzi, Herbart, iar concluziile desprinse de aici nu întotdeauna sunt adaptate realităților românești. Să mai adăugăm că efortul de constituire a pedagogiei sistematice se circumscrie îndeosebi realităților școlii primare, în timp ce corelarea învățămintelor pe verticală *tuturor* ciclurilor de pregătire rămâne o problemă deschisă. În sfârșit, unele dintre încercările de sistematizare nu depășesc experiența didactică a autorilor și, ca atare, concluziile lor sunt modeste.

Toate acestea arată cum procesul de constituire a pedagogiei sistematice românești, desfășurat cu deosebire în ultimul pătrar al secolului al XIX-lea, avea nevoie de un spațiu al raportărilor și confruntărilor mai larg, nu numai pentru a-i atrage și menține interesul public, ci îndeosebi pentru a-i îmbogăți și preciza conținutul, în vederea consacrării legislative. Procesul ca atare aduce ortograficva cu cel al fixării normelor ortografice și ortoepice; așa cum, împotriva încercărilor persistente de înstrăinare, scriitorii, luând ca etalon limba populară, au reușit până la urmă să-și imprime dezvoltării limbii literare un curs firesc, sistemul pedagogiei românești, sub influența acelorasi personalități aproape, își integra obiectivele populare sau devenite populare, ca dezvoltarea armonioasă a personalității pe fondul unei puternice conștiințe morale, cultivarea spiritului militant și a vocației sociale, realizarea sintezei dintre conținutul instrucției și caracterul național al educației etc. Circumscrișii unui asemenea cadru de manifestare, pedagogia și-a asigurat implicit aportul culturii și al științelor moderne.

Și nu puține dintre imperativele acestei etape aveau să-și găsească aplicarea prin acțiunea lui **Titu Maiorescu**. E adevărat, formula critică junimistă ținea nu o dată spre școală, dar realismul și unitatea binecunoscută a gândirii mentorului junimist l-au determinat ca în locul unei critici exclusiviste să adopte o poziție constructivă, pentru ca „*tot ce este astăzi o formulă goală în mișcarea noastră*

publică” să fie „*prefăcut într-o realitate simțită*”. Iată o idee centrală, fără de care intervențiile lui Maiorescu în materie de învățământ nu pot fi judecate la adevărata lor valoare. În baza acestei idei înțelegem de ce, bunăoară, în proiectele lui de reformă a învățământului, întocmite pentru timpul când va ajunge ministru, își propusese să desființeze Școala de arte, tot așa și Conservatorul, iar pe profesorii de acolo să-i transfere ca profesori de muzică la școala normală; între scopurile acestor proiecte era întărirea școlilor care pregăteau învățători și, prin extensie, a învățământului primar. Măsura lui Maiorescu era, desigur, restrictivă, nu însă reacționară, într-o țară cu majoritatea populației neștiutoare de carte. De altminteri, ideea întăririi învățământului primar a fost consecvent urmărită de Maiorescu. Ea se regăsește în studiul său din 1870, *Despre învățământul public*, într-un *Raport către Măria Sa Domnitorul...*, unde școala sâtească este apreciată drept „*fundamentul instrucției publice*”, ca și mai târziu, în proiectul (1876) sau în intervențiile lui pe marginea unor proiecte de reformă a învățământului. Și cum o bună școală primară este condiționată de prezența învățătorilor temeinic pregătiți, un obiectiv important al acțiunii maioresciene s-a identificat în sprijinirea școlilor preparandale sau normale. Cunoscuta formulă critică primește deci și aici un sens constructiv, ca și în cazul prevederii de a se trimite bursieri în străinătate la studii pedagogiei, pentru ca, apoi, cu concursul lor, să se înființeze noi școli preparandale în sprijinul învățământului primar.

Orientarea realist-practică a tineretului este urmărită cu aceeași consecvență. Încă din anii studenției la Berlin purtase pe această temă o amplă corespondență cu tatăl său, pe atunci directorul Eforiei școalelor din București, prilejuită de mișcarea din Prusia în favoarea creării școlilor reale. Ideea îi interesa îndeaproape pe români și ea a fost inclusă ca o prevedere de bază în legislația din 1864: școlile tehnico-profesionale, înființate acum, pregătesc profesioniști pentru comerț, industrie și agricultură. Maiorescu ducea astfel mai departe străduința tatălui său, pașoptistul Ioan Maiorescu, atunci când introducea orientarea realist-practică a tineretului în toate încercările lui de reformă școlară și când, drept justificare, folosea argumente privitoare la necesitatea dezvoltării industriei naționale și a științei în genere. Între altele, prin proiectul său de lege din 1876, își propune să înlocuiască gimnaziile vechi, cu discipline de cultură clasică, prin gimnazii reale cu predarea „*cunoștințelor complete trebuincioase*” și ca o stavilă împotriva funcționarismului, pentru „*a nu face prin instrucțiune un stat incapabil de a putea exista ca proprie activitate economică*”. În 1891, cu ocazia proiectului de reformă parțială a Legii

învățământului public, își propune, de asemenea, să legifereze posibilitatea absolvenților acestor școli de a urma Facultatea de științe sau cea de medicină, Școala de poduri etc.

Nu era singurul indiciu al acțiunii sale pentru cultivarea în școală a inteligenței pozitive, după cum, de asemenea, nu era singurul punct prin care se situa în linia de continuitate a înaintașilor. Legea din 1864 a marcat desprinderea școlii de biserică. În această perspectivă, Maiorescu avea să militeze pentru dezvoltarea învățământului în sensul culturii moderne și, ca atare, pentru „*restrângerea influenței Bisericii asupra Școlaei*”. Liber-cugetător cum se afirmase încă din anii formației la Theresianum, în 1870 își propune cvasilaicizarea Seminarului de la Socola, iar în articolul din același an, *Învățământul primar amenințat*, publicat în *Convorbiri literare*, lua atitudine împotriva amestecului religiei în școală și a dreptului ca preoții să fie învățători. Și dacă în 1891, într-un discurs din Senat, va reveni asupra concluziilor practice desprinse din aceste principii, o asemenea „*retractare*”, „*contrazicere*” provine, credem, dintr-un interes gospodăresc mai accentuat acum față de condiția materială precară a școlii.

A susținut, de asemenea, obligația titlurilor și a lucrărilor științifice pentru profesorii universitari și a contribuit la introducerea unor noi obiecte de studiu în școlile secundare și în facultăți, între care **limba română ca disciplină separată în liceu**, ceea ce a determinat creșterea eficienței sociale și a prestigiului învățământului românesc. Unele din ideile sale, cum mărturisește în 1903, „*s-au realizat prin legile altora, căci ideile nu erau personale, ci culese și adaptate din tezaurul comun*” – probă a modestiei și superiorității sale morale, dar și a faptului că Maiorescu luptase pentru îmbunătățirea școlii românești în numele mai multor generații. De aceea, sub o formă sau alta, asemenea idei își vor găsi cu necesitate reflectarea în legile adoptate ulterior.

Desigur, nu întotdeauna regăsim în aceste lei radicalismul din vederile unor scriitori înaintași. Asupra deschiderii sociale, ca fond de raportare dintotdeauna atribuit învățământului, se fac presuneri permanente; Maiorescu însuși, neînțelegând activitatea extrașcolară a învățătorilor rurali, o situa printre cauzele răscăleii din 1907 și, în plus, se arată refractar la influența în învățământ a ideilor sociale moderne. Atenatele asupra democratismului reformei de la 1864 nu ocolese aceste legi, iar spiritul instrucției de castă se resimte încă puternic. Dar evoluția de ansamblu a învățământului românesc rămâne pozitivă, iar influența școlii asupra celor ce vor fi chemați să înfăptuiască, pe câmpiile de sânge, marile idealuri ale unității naționale apare astăzi și mai impresionantă.

Mihai IORDĂNESCU

Bursa locurilor de muncă pentru femei

În prag de primăvară, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a oferit femeilor un dar special de Ziua lor prin organizarea Bursei locurilor de muncă pentru femei la 5 martie a.c. tuturor celor care se află în căutarea unei slujbe în care să se poată realiza profesional, să-și poată pune în valoare experiența dobândită în domeniul respectiv, reușind astfel să iasă din spectrul umilitor al marginalizării sociale. Este o șansă care reprezintă un semnal pozitiv, confirmând faptul că economia românească are capacitatea de a oferi peste 12.000 locuri de muncă, în condițiile în care nu au fost încă reluate toate activitățile cu specific sezonier, că, iată, există preocupare efectivă pentru valorificarea și gestionarea mai bună a acestei resurse umane afectată poate mai mult decât oricare altă categorie socială de costurile nesfârșite tranziții, de restructurările care uneori au însemnat doar dere disponibilizări.

Cele mai multe locuri de muncă sunt oferite, nu întâmplător, în Municipiul București (1559) și în județele Iași (1285), Constanța (933), Călărași (854) și Brașov (727), unde marginalizarea socială a femeilor a cunoscut proporții îngrijorătoare, șomajul în rândul lor devenind un fenomen cronic. Și dacă la această perspectivă se mai adaugă faptul că s-a anunțat o participare masivă la Bursa locurilor de muncă pentru femei – 979 agenți economici –, iar din totalul locurilor de muncă 378 vizează femeile cu studii superioare, se obține imaginea unui plus de credibilitate a întregului demers.

Registrul specializărilor pentru care se oferă locuri la nivel național este amplu și

Adela DEAC

Denominarea leului – o intenție controversată

(Continuare din pag. 1)

Dacă, în loc să dea restul de 20 de bani,ică numai 15 bani („n-am 5 bani, îmi pare rău, mai așteptați” – îi va spune clientului) găsim aici al treilea izvor de inflație (85 bani * 80 bani * 100 = 106,25%). Clientul român nu are **cultura banului**, nu așteaptă, cum face americanul, un rest de 1 cent. „Ce contează 5 bani?”

Pe de altă parte, anunțarea denominării leului va alimenta „fuga de lei”. Cetățenii vor fi tentați, cred, să schimbe lei în euro sau în dolari. Presiunea asupra valurilor forte la casele de schimb va duce la devalorizarea leului, înainte ca acesta să fie denominat. Să presupunem o devalorizare „curată” a euro (adică neinfluențată de decizia denominării), pe parcursul anului 2004, de 5%, ceea ce este o previziune optimistă pentru un an electoral. Atunci 1 leu = 0,00002339 €, adică 1 € = 42.753 lei – euro se va aprecia cu 2.135 lei. Să mai presupunem că rotunjirile sau, mai rog, împreună cu lipsa restului, precum și efectele presiunii asupra valurilor forte la casele de schimb, vor mai crește prețurile cu acel sus-calcultat 6,25%. Adăugând și această devalorizare, 1 leu = 0,00002193 € cu cotația inversă 1 € = 45.600 lei adică o devalorizare, după denominare, de 4.982 lei, la o rată a inflației de 5% + 6,25% = 11,25%. Acesta este, estimativ și optimist, costul denominării.

Bătrânii, trecuți prin multe, spun că, de fapt, nu este vorba despre o denominare, ci de o **stabilizare**. „Produsul cutare, la prețul cutare, după stabilizare nu o să-l mai poți cumpăra (la același preț)”.

Să privim denominarea dintr-un unghi mai abstract, mai teoretic.

Anticiparea denominării va produce reacții și printre importatori. Cred că vor fi primii care vor scumpi produsele pentru a evita pierderile din inflația previzibilă. Și exporturile vor avea

de suferit. Un deficit comercial poate fi privit ca o eventualitate posibilă.

Dacă autoritățile monetare nu au pregătită o rezervă valutară pentru susținerea *leului greu*, pentru cel puțin un an, efecte adverse sunt de neevitat. Nu se poate face o denominare numai cu controlori. Trebuie bani, mulți bani.

Economia va trece printr-un mic seism, să zicem, de 3,5 grade pe Scara Richter. Cutremurul va fi resimțit și la Bursă. Cine se gândește acum la efectele denominării asupra prețurilor titlurilor de valoare? Ocazie bună pentru tranzații, vor crede speculatorii care vor cumpăra valori mobiliare la prețuri **denominate** și le vor vinde în câteva luni la prețuri **rotunjite**. Un profit de 10%, poate mai mare, nu este neglijabil. Indicii bursieri se vor gonfla în prima fază și vor suferi un declin substanțial, puțin timp după denominare – dacă Banca Națională nu va susține consistent *leul nou*.

Denominarea va fi o fericire pentru contabili care vor socoti cu mai puține zerouri. Efectul acesta **secundar** este, sigur, pozitiv. Dar, ce ne facem cu celelalte numeroase efecte principale numite și nenumite aici? Căci denominarea va avea și un al doilea efect **secundar** sigur, dar negativ: sărăcirea, din nou, a săracilor.

Orice om cu bun simț își poate pune problema dacă economia ar funcționa la fel de bine și fără denominare. Nu fericirea contabililor ne preocupă acum.

Nu este responsabilitatea mea să dau sfaturi guvernanților. Dar pot să-mi asum o judecată de valoare: o stabilizare presupune acoperirea *leului nou* în mărfuri, ceea ce, pentru condițiile actuale ale economiei românești, ar impune realizarea, mai întâi, a unei creșteri anuale, o spun intuitiv, fără o bază de calcul, de 8-10%. Sau, alternativ, și tot intuitiv, contractarea unui împrumut extern, special pentru stabilizare, de 2-3 miliarde de euro destinat susținerii *leului greu*. Și nici așa succesul **deplin** nu ar fi garantat.

(Continuare din pag. 1)

Educația este specifică fiecăreia din perioadele caracteristice evoluției individuale (copilărie, vârstă adultă, bătrânețe), dar și perioadelor istorice trăite de fiecare individ. Educația este, deci, o chintesență a spiritului epocii respective și a tot ce a creat mai valoros omenirea până în acel moment.

Idealul social a reprezentat, în fiecare perioadă istorică parcursă de omenire o culme, un vis, un standard superior, de fiecare dată altul, calitativ mai înalt decât standardele anterioare, către care cei mai luminați oameni s-au îndreptat folosindu-și toate abilitățile și cunoștințele dobândite. Similar, idealul educațional a reprezentat și reprezintă, pentru fiecare tip de societate, tot ceea ce este mai bun și mai valoros în gândirea epocii respective, în acumulările ideatice, spirituale. Există o relație reciprocă de intercondiționare între idealul social și cel educațional - primul ca realizare palpabilă a tuturor factorilor și efectelor sociale interumane, al doilea ca ilustrare la nivelul cunoașterii și al gândirii acestor realizări materiale.

Funcțiile generale ale educației sunt acelea de: transfer a cunoștințelor dobândite de omenire prin activitatea fiecărei generații; formare și perfecționare a pregătirii profesionale, de specializare a fiecărei persoane aptă de muncă într-o meserie sau profesie. Funcțiile speciale sunt legate de adaptarea creativă, de îmbogățirea permanentă a cunoștințelor dobândite de fiecare dintre noi în procesul învățării și aplicării lor cotidiene. Funcțiile generale și speciale se realizează prin intermediul sistemului social instituțional al educației. Atât la nivelul sistemului social instituțional al educației (creșe, grădinițe, școli, facultăți, sistemul educației permanente, sistemul perfecționării pregătirii profesionale), cât și la nivelul tuturor celorlalte organizații și instituții sociale cu rol educativ se realizează o întrepătrundere între transmiterea de cunoștințe și informații acumulate la nivel general, particular și specific. Dacă educația realizată prin sistemul de învățământ este considerată primordială și de cea mai mare importanță, educația oferită prin intermediul celorlalte instituții sociale o putem considera o educație specială, adevărată instituțiilor respective. Considerăm că societățile cele mai productive și mai eficiente, deci care au existat o perioadă cât mai îndelungată de timp, sunt acelea în care educația membrilor societăților respective se realizează într-o *manieră constructivă* în toate tipurile de

Niciodată n-a fost mai importantă educația ca acum

Prof.univ.dr. Emilian M. DOBRESCU

spirituale, au fost, sunt și vor fi eliminate din istorie. Pe acest fundament al dezvoltării permanente a unei societăți, se impune reînnoirea continuă, adaptarea la noile nevoi a sistemului de învățământ și educație. Tot ceea ce se descoperă, se cataloghează și se aplică, provenind din științele naturii și științele umane se regăsește implicit în sistemele de educație și învățământ ale societății respective. Este valabil pentru orice societate umană, în mod deosebit pentru societatea românească din ultima sută de ani, care a acordat o atenție specială preluării, învățării și aplicării cunoștințelor din științele naturii și științele umane.

De-a lungul evoluției istorice, toate societățile au cunoscut și au adoptat, mai devreme sau mai târziu, modificările impuse de progresul științific și evoluția gândirii. Aceste modificări se regăsesc în special în conținutul profesiunilor, în mobilitatea profesională și socială, care subliniază necesitatea educației permanente. Dacă educația ca fenomen social-cultural, poate fi abordată atât din perspectivă istorică, dar și din perspectivă ontogenetică (a accesului la educație al fiecărei persoane în evoluția acesteia), educația permanentă reprezintă o

spirituală. Savanții nu au reușit să determine existența și să izoleze în genomul uman o genă responsabilă cu educația persoanei respective (autoeducația, educația permanentă). Aceasta semnifică faptul că educația ca fenomen social multipolar nu a fost încă eternizată în structura noastră cromozomială, pentru că ea continuă să fie exercitată încă de la primele și până în ultimele momente ale vieții persoanei respective. Un loc aparte în modalitățile de exercitare a fenomenului educativ de-a lungul vieții persoanei îl constituie socializarea tinerii generații. Realizată în maniere unele în spațiu și timp, condiționată în special economic, educația are o contribuție hotărâtoare la formarea individuală a omului, iar apoi, prin repetarea ei de către fiecare individ, prin fenomenul de reproducție al educației, ea are o influență la nivelul întregii societăți. Știința a demonstrat că factorii ereditari și cei legați de socializare sunt la fel de importanți în viața fiecărui individ. Nenumărate cazuri de copii și oameni sălbatici descoperite, măsurate și evaluate, demonstrează că omul nu se poate forma ca om, fără educația din

(Continuare în numărul viitor)

Valeriu Râpeanu: – Invitatul nostru este Dan Hăulică, personalitate cunoscută și recunoscută de dvs. și pe plan internațional; un intelectual de marcă al țării noastre, cunoscut prin operele sale, prin studiile și articolele pe care le-a tipărit în străinătate; cunoscut, de asemenea, și din emisiunile de radio și de televiziune, de-a lungul deceniilor, și în calitate de redactor-șef, timp de mai multe decenii, al uneia din cele mai importante reviste, intitulată **Secolul XX**. Importantă nu numai din momentul apariției ei, ci și din istoria presei noastre. După cum știți mulți dintre dvs., după cum trebuie să știe mulți dintre cei foarte tineri, **Secolul XX** a avut un rol hotărâtor în înscrierea culturii noastre pe marile făgașuri ale culturii universale, nu numai ale literaturii, pentru că Dan Hăulică este deopotrivă critic și istoric literar, critic și istoric de artă, un intelectual din rasa intelectualilor români cu o viziune enciclopedică. Domnia-sa a fost, de asemenea, președintele Asociației criticilor de artă, acum este președinte de onoare al acestei asociații și timp de peste 10 ani, ambasadorul României la UNESCO, timp în care s-a devotat propagării culturii noastre pe meridianele globului. Suntem într-una din sălile Muzeului Național de Artă al României unde, cu puțin timp în urmă, a avut loc un eveniment deosebit al vieții noastre culturale, vernisajul expoziției picturului Viorel Mărginean. La acest vernisaj a vorbit Dan Hăulică, prezentând celor peste 1000 de participanți opera lui Viorel Mărginean, unul din artiștii care, și astăzi, din fericiere, dar și ieri, au marcat în mod pozitiv dezvoltarea artei noastre plastice.

Stimate Dan Hăulică, te-ai afirmat dintotdeauna pe două planuri: pe planul scrisului și pe planul prezenței în mijlocul vieții artei plastice românești pe care ai îndrumat-o pe făgașurile modernității, dar și ale unei tradiții sănătoase a culturii noastre, mergând până la străfundurile ei. Am dori să ne spui câteva cuvinte despre acest eveniment care este expoziția lui Viorel Mărginean și cum îl vezi dintr-un punct de vedere al integrării lui în afirmarea culturii românești contemporane?

Dan Hăulică: – Contextul care s-a schițat în cele roștite până acum este dominat de această alianță imprescriptibilă între arta care se face acum, care ni se dăruie generos în vernisaje ca acela pe care-l evocați, și arta care s-a făcut și care încorporează elemente ale filonului cel mai prețios al tradiției noastre. Această continuitate se regăsește și la nivelul creației lui Viorel Mărginean. Ați văzut, intrând, o vastă pânză pictată, un fel de panoramare a peisajului românesc care urcă într-o lină cascade verticală, întoarsă înspre clina dealurilor cu case, cu așezări, cu drumuri ce se mulează pe ființa peisajului. Le-am comparat o dată aceste structuri ale peisajului lui Viorel Mărginean cu viziunea demiurgică circulară pe care le ofereau marile opere ale romantismului, *Cântarea României* a lui Alecu Russo bunăoară. E o viziune care îmbrățișează totalitatea peisajului românesc cu sentimentul unei împăcate seninătăți, a unei fericite încorporări a datelor de todeauna ale naturii și ale rosturilor de viață românești. Dar nu numai în plan filogenetic, ci și ontogenetic pentru că o asemenea vastă pânză înfășura, în urmă cu 10 ani, clădirea principală a Palatului UNESCO cu ocazia unei expoziții pe care am organizat-o la Paris, expoziție care se rotea în jurul apărării naturii – Delta Dunării era obiectivul principal al eforturilor noastre. Încercam să lansăm un apel pentru salvagardarea a ceea ce este inocență și bunătațe naturii. Era acolo comandantul Cousteau, erau mari regizori și alții care veniseră să susțină această acțiune. Nu mai vorbesc despre specialiști ai mediului din perspectivă științifică. Deci, expoziția de acum nu este nici ea o simplă retrospectivă. Ea are elemente de referință, piese muzeeale care reamintesc ce a însemnat apariția lui Viorel Mărginean în pictura noastră. El a atras atenția unor mari cunoscători de la Paris, dar dincolo de elementele acestea de retrospectivă este și aici un element de angajare pentru puterile și pentru misiunea picturii, pictura ca o garanție a păstrării a ceea ce este inocență și preasfântă prezență a naturii. Schiller spunea că poetul este un garant și ocrotitor al naturii și mi se pare că este în vocația adâncă a poetului să se angajeze în acest sens. Viorel Mărginean este fecior de pădurar. Iată deci o determinare care obligă și expoziția noastră este un fel de revanșă pe care arta înțelege, într-o epocă plină de atâtea nesocotite intervenții tehnologice asupra ambianței, este o revanșă a celor care merită să fie aparate, a rosturilor dintotdeauna ale firii și ale viețuitorilor de pe acest pământ.

V.R. – De aceea am ales tocmai acest moment ca să începem discuția, pentru că ai scris, în afară de numerele acelea de neuitat ale Secolului XX....

D.H. – Aproape 400 de volume...

V.R. – Exact. Toate sunt numere de referință. Gândeam fiecare număr și fiecare număr se construia în jurul unei idei, care nu privea numai literatura, privea artel plastice, muzica și chiar mai mult decât atât. Un context cultural într-o epocă în care fiecare își vedea domeniul lui. Am ales acest cadru și ai vorbit tocmai despre relația modernitate – tradiție. Apariți unui mediu privit ca tradiționalist prin excelență: Iași. Te-ai format la Iași, cu o

La Televiziunea România de Măine, în emisiunea *Societate și cultură*

întrerupere nevoită în momentul în care războiul bătea la porțile Iașului. Ai cunoscut atunci o parte din vestul țării și te-ai întors la Iași. Spune-mi dacă și cum te-a influențat acest moldovenesc al copilăriei, al formației școlare și universitare, pentru că tot acolo ai făcut și prima facultate, Facultatea de filologie de la Iași?

D.H. – Iașiul copilăriei mele avea încă ceva din aureola pe care i-o dăduse o întreagă dezvoltare culturală, dar după război, prin loviturile primite în înfățișarea sa și prin faptul că plecaseră mulți intelectuali, orașul, deci, se arăta împuținat. Rămăseseră, însă, elemente dintr-o tradiție care constituia pentru noi un fel de panas intelectual. Eu am făcut la sfârșitul studenției o mare bibliografie a prezenței lui Ibrăileanu în viața românească. Ibrăileanu, chiar în rubrici pe care nu le semnase, era de-a lungul acestor numere o nelipsită prezență care dădea imbold polemilor, luărilor de atitudine. Deci era pentru mine un fel de a mă identifica cu nervul acestei acțiuni care era o acțiune de revendicare a specificului moldovenesc, înțeles de Ibrăileanu ca un element de necesară raționalitate, de contemplativitate utilă, indispensabilă în cimentul alcătuirii naționale, a statului și a României moderne. Am desprins din Moldova nu elementele de resignare, niciodată nu am căutat în orașele moldovenesti semnele unei placidități ori „orașul în care nu s-a întâmplat nimic”. Este o ficțiune simpatcă pe care n-am regăsit-o în realitate. Am înțeles, mai degrabă, la lumina contribuțiilor unor moldoveni, care au fost și mari europeni, că tradiția este șirul celor care au știut și au putut să meargă până la capăt. Iar Cantacuzino spunea că tradiția este „o aspră neliniște”, nu o împăcare placidă cu lucrurile, ci o asemenea deschidere care aruncă punți noi către necunoscut și tradiția mare de tot a Moldovei pornește de la Eminescu, care este un spirit de o vastă putere de a gândi și regândi datele fundamentale ale culturii europene la nivel filosofic, nu numai artistic. Este acest benefic spațiu din nordul Moldovei care concentrează în diferite domenii niște vocații esențiale. Astfel încât aderența mea la spiritul acesta al locului era o aderență făcută din respect față de valorile reflexivității, dar nicidecum o situare paseistă și nicidecum un legământ de fixism nostalgic.

V.R. – În București veniți în 1956, ca redactor la **Gazeta literară** de atunci, **România literară** de astăzi, director fiind Zaharia Stancu. Îmi amintesc când într-o sedință de redacție Zaharia Stancu a salutat un articol al noului redactor Dan Hăulică despre Mihai Codreanu.

D.H. – Era un articol despre simplismele teoriei genurilor literare, despre poncife care circulau în reflexiunea estetică, publicat cu o încredere neașteptată pentru mine – eram un tânăr de 23 de ani pe atunci –, în pagina întâi a revistei. Deci, cu naivitatea vârstei sau într-un elan cuceritor, de afirmare a unor adevăruri, m-am lansat încă de atunci în adevăruri care trebuiau spuse.

V.R. – Aici aș vrea să ne oprim o clipă pentru că eu întotdeauna am văzut, în activitatea desfășurată, planul constructiv prin afirmarea multor valori din toate generațiile: Catargi, Ciucurencu, din generațiile vârstnice....

D.H. – Ciucurencu pe care l-am prefațat acum câteva zile tot aici, în muzeu, într-o expoziție care se numea *Îndreptar pentru valorile plastice*.

V.R. – Și despre care ai scris pagini admirabile.... Ca și despre generația tânără – Horia Bernea, Viorel Mărginean și nu numai. Sunt o mulțime și cred că s-ar putea face o adevărată istorie a afirmării artei noastre tinere de valoare. Dar în același timp ai fost și cel care ai spus Nu, iar acest Nu era spectaculos pentru că era curajos, pentru că venea împotriva unui curent cimentat din punct de vedere oficial, cu oameni care-și clădiseră un soclu, nu pe baza valorii, ci pe criterii extraartistice, tocmai de aceea nimeni nu îndrăznește să atace aceste stauii așa cum ai îndrăznit să ataci, la propriu și la figurat, când în **Contemporanul** ai spus: *acesta nu este Eminescu*.

D.H. – Era un proiect planturos de statuie așezată în două exemplare – era un coșmar – la intrările din Cișmigiul, de o platitudine proletcultistă, Eminescu era redus la un fel de vulgar plebeianism fără nici un fel de străluminare, nimic din prezența genului, încât articolul meu, care pornea de la istoria artei, discuta și plagiatul nefericit pe care îl execută monumentul lui Baraschi față de o atitudine de detalii din *Gânditorul* lui Michelangelo, dar detaliile erau traduse într-o versiune grosolană. Articolul era o încercare de a situa acest refuz categoric, dar nu la modul pamfletar, ci la modul de a ne înscrie în așteptările culturii. Porneam de la Călinescu, de la imaginea omului Eminescu, care trebuie să fie purtătorul mitului. Porneam de la realizări ca acestea care se promiteau în creația lui Paciurea, a lui Gheorghe Anghel, de pildă, și mă raportam inevitabil la respectiva platitudine în care se cumulau clișeele realismului socialist de cea mai proastă speță. Articolul era ca un glonte bine lustruit....

V.R. – A fost prima mare lovitură dată realismului socialist.

D.H. – A urmat o avalanșă întreagă de luări de poziție....

V.R. – Prima mare bătălie care s-a dus în cultura noastră; partizanii lui Baraschi

nu aduceau atât argumente de natură estetică, pentru că n-aveau și nici nu erau înzestrați să aducă așa ceva, ci recurgeau chiar la amenințări.

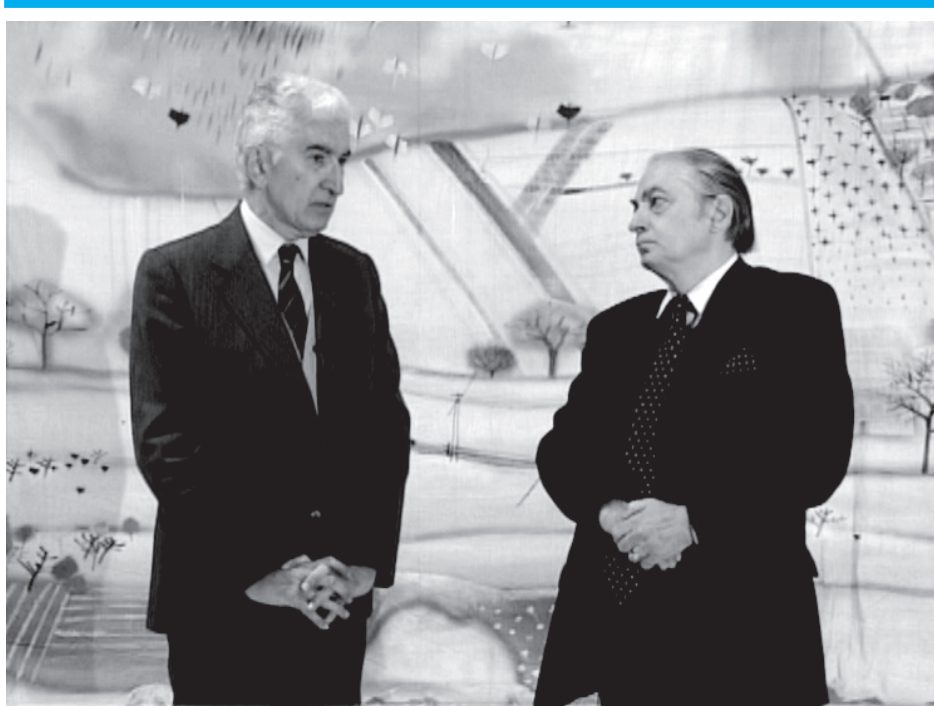
D.H. – S-au făcut plângeri la toate nivelurile, la Comitetul Central, toate nivelurile de execuție erau alertate împotriva mea, însă în jurul acestei luări de poziție a fost o foarte frumoasă și spontană solidaritate a tineretului. Au fost zeci de scrisori și în alte reviste, **Lucaefărul** a publicat un articol foarte interesant al lui Frunzeti; Oprescu, personalități de mare importanță au apreciat că este momentul să ne reunim pentru a găsi curajul de a spune niște adevăruri care așteptau de prea multă vreme să fie răspicat spuse.

V.R. – Eu cred că, odată, toate aceste documente vor trebui strânse laolaltă pentru a avea un martor....

D.H. – A mai fost una în 1964, în momentul Conferinței pe țară a Uniunii Artiștilor Plastici....

V.R. – Despre asta voiam să vorbesc. A apărut joia, când apărea *Gazeta literară*, coincidea chiar cu deschiderea Conferinței. Acolo erau supuși unei disecții estetice cu argumente de natură culturală, artistică, câțiva dintre cei care reprezentau contraforții realismului socialist.

D.H. – Erau niște contraforți care aparțineau, mai degrabă, unei butaforii. Nu

Un amplu dialog Valeriu Râpeanu – Dan Hăulică desfășurat cu suplețe intelectuală, bogat în informații, destăinuiri și aprecieri despre o jumătate de secol de cultură, despre mari preopinenți ai creativității românești, despre personalități și evenimente.

era o zidire care adevărat capabilă să reziste timpului și unui examen care adevărat ferm.

V.R. – Dar examenul acesta, de teamă, nu-l făcuse nimeni până atunci

D.H. – În condițiile în care articolul acesta venea să dezvolte, într-o formă de o anume amplexare, concluziile unui referat, ale unei analize pe care mi-o ceruse Alexandru Ciucurencu, avusese curajul să mi-o ceară; era un examen curajos al situației din pictura noastră și l-am făcut asociindu-l pe Dan Grigorescu la această operație. Era prima oară când dădeam la o parte obiceiul nefast al unor citări din oficiu, protocolare, imuabile și se începea de obicei cu artiști care erau departe de a-și merita locul. Unii au ieșit complet din istoria artei, întrucât erau aduși acolo prin cine știe ce hazard biografic sau printr-un fel de militantism care după aceea s-a dovedit ipocrit. Ei s-au dezis complet de ceea ce promovau atunci nu numai cu ostentație, dar cu un fel de agresivitate pentru că interziceau altora o liberă expresie.

V.R. – Și care îți și dictau. Îmi amintesc din experiența de redactor la *Gazeta literară*, cât de cât mă ocupam și de partea tehnică și vedeam cum oamenii pe care-i citezi dictau: așa da, așa nu, nu merită, nu trebuie....

D.H. – Mai departe decât atât. Erau oameni care reprezentau niște date de mare salubritate morală, Dumitru Ghiță, despre care se scrisese un articol încă din 1925, vorbindu-se despre această onestitate funciară a artei peisagiste a lui Dumitru Ghiță. Erau artiști contopiți cu adevărul peisajului românesc. Or, intervențiile acestora agresive, despre care spuneam, le-au răpit unor asemenea artiști dreptul de a merge la peisaj. Trebuia autorizație, altfel erau considerat dușmanul de clasă care voia să spioneze, să caute obiective militare. Deci era o lovitură dată unor artiști de mare loialitate în rațiunea lor de a fi. Deci nu era numai un lux estetic, erau lucruri care se amestecau într-un fel păgubitor și insuportabil în existența noastră.

V.R. – Cei care l-am cunoscut pe Dumitru Ghiță și cunoaștem pictura ne

dăm seama că a-i răpi lui Dumitru Ghiță posibilitatea de a merge în mijlocul naturii, de a face peisaje, asta echivala cu o moarte civilă; din fericiere, el a avut o putere sufletească, morală, foarte mare de-a putut să reziste unei asemenea lovituri inimaginabile. Nu era singurul, desigur.

D.H. – Nu numai atât. Acțiunea era periculoasă și la alt mod. De pildă, un artist de strălucire a lui Ciucurencu, care ne dăduse pictura de istorie cea mai spectaculoasă – Ana Ipătescu –, la un an după ce a dat această pictură, care intră în panteonul nostru, a fost exclus și din partid, acuzat de formalism, marginalizat în chip inert. Un artist, care avea niște simpatii politice de stânga din prima lui tinerețe, a încercat să înțeleagă rațiunea unei asemenea aventuri și mi-a povestit mai târziu: „am pierdut șapte ani din viață ca să încerc să înțeleg rațiunile astea”. Avea o loialitate profundă și încerca să vadă ce este pozitiv în această înverșunare și mai spunea: „ca după aceea să pierd alți șapte ani pentru a uita tot ceea ce îmi însușisem greșit din estetica realismului socialist”. Ce pierdere de vreme, de energie sufletească la artiști de un talent strălucit pentru care timpul ar fi fost o zestre extraordinară, o șansă de operă care să rămână pilduitor în patrimoniul nostru. Deci e o postură nu numai estetică, sunt niște date

în care George Călinescu nu se găsea prețuit la dreapta lui valoare.

V.R. – Fusese scos de la facultate în 1949...

D.H. – Era refugiuul său. Un fel de „curte” intelectuală pe care o constituise după un program foarte inteligent de excursii, de luare de contact cu tradițiile românești, dar în orice caz era mult prea puțin față de elanurile de care era capabil spiritul său intelectual. Și asta i-a dat în acei ani un fel de rezervă față de confruntările active cu lumea intelectuală a străinătății. Este foarte curios. Călinescu cu aceste daruri geniale era mult mai stângaci în contactele cu străinii, decât Oprescu, care nu avea această înălțime, dar care avea o practică a relațiilor internaționale remarcabilă. Ca secretar al Comisiei de Cooperare Internațională Intelectuală din cadrul Ligii Națiunilor, avusese de-a face cu Bergson, cu Einstein, cu Vallery, cu spirite cu adevărat reprezentative ale culturii europene și îi rămăsesse din această frecvență o îndemănare fermecătoare. Ceea ce nu s-ar fi bănuit din relațiile sale cotidiane cu colaboratorii. Părea uneori mai hirsut ... Știa să spună lucrurilor pe nume și câteodată cu o asprime pe care nu și-o modela. În aceste împrejurări, ce resurse de farmec intelectual se nășteau în profesorul Oprescu! Franceza îi dădea o posibilitate de expresie mai suplă

V.R. – El era profesor de franceză....

D.H. – Da, și practica aceasta internațională îi lăsase niște urme care adevărat pozitive. Profesorul Oprescu a fost un organizator de viață științifică și culturală remarcabil. Institutul său era la avangarda cercetării europene pentru că el asociase critica și istoria artelor vizuale cu cinematograful, cu arhitectura, într-un fel foarte suplă și avea o mare loialitate intelectuală. Când am publicat niște texte în colecția UNESCO, publicație de istorie și de artă, despre pictorii români, a salutat într-un fel foarte măgulitor pentru mine această apariție care și ea a încercat să zdruncine niște clișee. Dar mi-a spus un lucru pe care puțini critici sau mentori de viață intelectuală aujuși la statura lui ar fi avut plăcerea s-o spună: „*Ne întâlnim în idei, dar tu le-ai scris mai bine*”. Sunt niște lucruri care reprezintă o generozitate absolut remarcabilă. În acest Oprescu, care putea să pară foarte aspru, exista această capacitate de recunoaștere, de dăruire și care a funcționat, nu numai în cazul meu, dar și în cazul altor colaboratori.

V.R. – L-am cunoscut pe profesorul Oprescu. Cum? Scrisesem un articol în **Scânteia** despre profesorul Dima de la Iași și pe la ora 8 dimineața m-am trezit cu un telefon. Am crezut la început că este o farsă, până la urmă mi-am dat seama, l-am recunoscut după primele momente, mi-a spus că a citit articolul, i-a plăcut și pentru asta îmi trimite manuscrisul primului volum din *Istoria teatrului* să-i fac referat. Peste două săptămâni, să mă prezint cu referatul la discuții. În acest context l-am cunoscut.

D.H. – Era un senzor al eficacității, al reacției imediate care intra de fapt în zestreă bunelor reflexe ale omului de cultură occidental, departe de tărgănările orientale, departe de aproximație. Avea o precizie și o eficiență pe care le-am recunoscut la câțiva din marii preopinenți din peregrinările mele europene.

V.R. – Cum îi se pare Călinescu, acum, când împotriva lui s-au dus atâtea campanii, când colegii de institut și colegi de ai-noștri de facultate, care scriau despre cetățeanul Călinescu un număr incalculabil de articole, după '90 au întors articolele pe dos? Cum îi se pare Călinescu? Ce rămâne? Cum îl vezi acum? Ai scris la moartea lui, în '65, un articol emoționant...

D.H. – Da, dar nu era articol circumstanțial, scriam acolo emoția tocmai a unei critici care ia din romantism această capacitate de a proiecta într-un spațiu vast judecată și contemplarea estetică și are curajul a ceea ce se numea în romantism – critica frumuseții. Deci nu mărunta sfărțecare a textelor, ci un fel de planare înspre înălțimile opereii cu o fervoare extraordinară care, pentru noi, a constituit un exemplu extraordinar. Spațiul acesta e ca un spațiu al unei mari catedrale care te cheamă spre zboruri vaste ale gândului și ale imaginației ideilor. Asta ne lipsește deseori în critica și istoria literară. Câteodată sunt mostre serioase de aplicație, dar acest curaj pe care l-am numi imaginația ideilor, Călinescu mi l-a lăsat. Este mai mult decât o moștenire, este un imbold care obligă.

V.R. – Consideri, în consecință, că George Călinescu este prezent, este actual și va fi.

D.H. – El este actual prin tot ceea ce a scris esențial în jurnalistica lui, ca orice expresie de acest ordin. De pildă, Chateaubriand când era întrebare ce profesie era, răspundea cu orgoliu: jurnalist. Un mare scriitor care a fost adus să conducă destinul politicii externe, dar era atașat acestui domeniu care are fragilitatea, vulnerabilitatea sa. Și vulnerabilitatea sa noi o cunoaștem, știm la ce presiuni era săptămânal supus și ziarul și colaboratorul său care-și făcuse un orgoliu din a-și proba sieși nu numai celorlalți că este capabil să se miște cu o mare, cu o exemplară suptele intelectuală. El își proba sieși că orice materie gravă poate fi atinsă cu această supremă grație.

V.R. – Atunci a fost și perioada de glorie a *Contemporanului* și, în general, a publicisticii românești. Trebuie să spunem tuturor, mai ales celor tineri, *Contemporanul* apărea vineri, în 80 de mii de exemplare și, în jurul orei 8, nu mai exista nici un exemplar...

D.H. – Faptul că exista, într-un colț, această rubrică a lui Călinescu, la un moment dat însoțită de o prezență a lui Vianu, care avea și el o rubrică fixă, faptul că existau era pentru noi o consolare. Li știam acolo undeva veghind pentru o anume continuitate. Deci cultura noastră, în ciuda eforturilor care încercau să o coboare, s-o înjosească, cultura noastră putea încă să existe la acest nivel.

V.R. – Ar fi multe de spus, spuneți câteva cuvinte despre manifestarea pe care ați organizat-o, primul Colocviu internațional Brâncuși. A fost o manifestare care cred că poate fi învidiată de orice țară din lume prin prezența unor mari critici de artă și mari specialiști în domeniul lui Brâncuși

D.H. – Era prima ediție în 1967 și în 1976 am făcut o a doua ediție și unde am izbutit să aduc iarăși nume celebre. Mi se pare că aceste momente de vârf ale unor concentrări de eforturi, într-adevăr ne reprezintă. Și nu numai în planul criticii, dar și în planul mai larg al creativității pentru că dezbaterea propriu-zisă a colocviului noi am înconjurat-o cu un lanț de expoziții. Prima expoziție de sculpturi în aer liber la Mogoșoia am organizat-o. O serie de mari expoziții aici în muzeu, expoziții personale la Dalles și în alte părți. Deci ideea că arta tânără românească se îmbogățește și se împărtășește din exemplul brâncușian, că este un element cu adevărat stimulator, că nu rămâne un fel de panoplie pe care să o respectăm de la distanță. Dimpotrivă, este o valoare activă care intră în obligațiile noastre...

V.R. – De fapt și lucrările colocviului au fost axate pe această idee și putem să spunem că nu numai numele și valoarea celor prezenți, dar și calitatea actului lor critic cu care au venit aici au îmbogățit nu numai exegeza lui Brâncuși, dar au aruncat punți spre cultura universală.

D.H. – Eu făcusem o avanpremieră a acestui colocviu. Invitat la Paris, la Muzeul de Artă Modernă, făcusem o conferință despre Brâncuși. Eram foarte tânăr la acea vreme și era pentru mine o probă de foc. Era un public remarcabil, dar și mari prieteni ai lui Brâncuși. Era la 10 ani de la dispariția sculptorului, încât era un contact foarte prestigios, după care, la câteva luni, am organizat acest colocviu care nu s-a limitat la discuția livrescă pentru că, după aceea, am pornit într-un pelerinaj la locurile lui Brâncuși, care ne-a dus mai departe, prin Transilvania la Bruckenthal, după aceea în Moldova la mănăstirile din Bucovina. Deci era o încercare de a identifica în Brâncuși un fel de expresie supremă a creativității românești

V.R. – Pe care ai făcut-o, în fond, în tot ce ai scris despre Brâncuși. Cu ocazia asta s-a lansat și albumul *Brâncuși*...

D.H. – Cu o admirabilă planșă realizată de Dan Eremia Grigorescu. Se chema semnificativ *Brâncuși sau anonimatul genului* pentru că era tocmai această idee pomită din Brâncuși: opera de artă ca o crimă perfectă fără urmă de autor, tocmai pentru că Brâncuși visa acea personalitate care să elimine tot ceea ce este orgoliu subiectiv, tot ceea ce este vătămătoare înverșunare egoistă. Deci porneam de la niște note esențiale ale esteticii lui Brâncuși și analizam creația sa având curajul să o raportez la Egiptul milenar, la marile prototipuri....

V.R. – Era, de fapt, primul mare studiu care îl introducea pe Brâncuși în arta universală.

D.H. – Brâncuși comportă o asemenea bogăție de relații încât am participat la pregătirile pentru marea expoziție din 1995 de la Paris. Sunt prezent în CD-ul făcut cu această ocazie tocmai pentru că oamenii de acolo aveau sentimentul că noi de aici avem de adus niște elemente care să poată fi lămuritoare în situarea aceasta adevărată a lui Brâncuși într-un context internațional.

V.R. – Am mai avea foarte multe să-l întrebăm și am vrea mult să-l rugăm pe Dan Hăulică. Încheim aici cu rugămintea ca la viitoarea sa întoarcere în țară să continuăm, la postul nostru de televiziune *România de Măine*, aceste destăinuiri, care nu sunt destăinuiri obișnuite, ci sunt mari plimbări intelectuale în lumea artelor, a literaturii, în lumea culturii pe care Dan Hăulică a slujit-o timp de o viață de om în diferite ipostaze pe care le întâlnim în scrierile lui, pe care le întâlnim în ceea ce au realizat și vor realiza alții care au beneficiat de sfatului, de îndrumarea, de marea lui experiență și de vasta lui cultură.

D.H. – Aș mai adăuga o vorbă, o explicație despre această postură a noastră. Iată-ne în picioare lângă un fel de catarg purtător de imagini care este un simbol de bogăție, bogăția aceasta ireductibilă a artei și a unei arte care se apleacă asupra adevărului românesc, a peisajului românesc și faptul că ne complacem în această atitudine. Ne aflăm în picioare cu un firesc intacatabil. Îmi aduce aminte de o operă a antichității pe care totdeauna am socotit-o emblematică. E o stelă care a fost imaginată în memoria unui atlet care o înfățișează pe Atena, zeița gânditoare sprijinită în lance. Lancea intervenției energice, lancea care îi dă o capacitate luptătoare zeiței care înseamnă seninătate a cugetului. Mi se pare că a reuni aceste dimensiuni poate fi și pentru noi un ideal.

V.R. – Mulțumim pentru tot ce am ascultat acum, pentru clipele de înălțare spirituală și intelectuală trăite.

Dialogul a avut loc la Muzeul Național de Artă al României

Consultație pentru studenți

O epocă în care evenimente fără precedent marchează dur istoria contemporană

Lumea zilelor noastre între implacabilul curs spre globalizare și imperativul luptei generalizate împotriva terorismului

Probleme globale

Căderea comunismului în Europa, după evenimentele istorice din 1989, apoi destrămarea Uniunii Sovietice nu au condus, așa cum pronosticau unii, spre „sfârșitul istoriei”. La cumpănă de milenii, omenirea s-a confruntat cu noi probleme. Dintre acestea au reținut atenția războiul din Golf, divizarea violentă a Iugoslaviei, dar, mai ales, noua provocare la scară mondială a terorismului. Prăbușirea turnurilor gemene de la World Trade Center din New York ca urmare a spectaculoasei deturnări a unor avioane de linie și transformării acestora în adevărate arme, acțiune atribuită organizației fundamentaliste *Al-Qaeda*, a schimbat profund modul de a privi evoluția relațiilor internaționale la început de secol.

Pe de altă parte, mai ales în Europa, o serie de fenomene pozitive au condus la refacerea unității bătrânului continent. În principal, este vorba despre inițiativele prin care porțile N.A.T.O. și ale Uniunii Europene au fost deschise fostelor state comuniste și celor nealiniate. Astfel, Alianța Nord-Atlantică s-a extins până la granițele fostei Uniuni Sovietice, atentatele de la 11 septembrie 2001 contribuind decisiv la grăbirea ritmului de largire a NATO.

După semnarea tratatului istoric de la Maastricht, la 7 februarie 1992, de către 12 state membre ale Pieței Comune, au fost puse bazele noii Uniuni Europene. După un proces complex și nu lipsit de surprize (cum ar fi respingerea tratatului de către Danemarca), în principal datorită eforturilor depuse de Germania și Franța, un rol important jucând aici personalitatea cancelarului Helmut Kohl, Uniunea a primit noi membri, în mai multe valuri, următorul moment semnificativ fiind anunțat pentru 1 ianuarie 2007, atunci când mai multe țări, între care și România, se vor alătura efortului comun de construire a unei Europe prospere. Între timp, cu începere de la 1 ianuarie 1999, a fost introdusă moneda comună a statelor membre ale Uniunii, respectiv *euro*, fapt ce contribuie efectiv la integrarea economică a țărilor respective.

Un alt fenomen care reprezintă o temă de dezbateri și de confntări este globalizarea. Adulată de mulți, contestată vehement de alții, ea este, fără îndoială, o realitate a începutului de mileniu și un proces obiectiv ireversibil. Globalizarea este efectul dezvoltării comerțului internațional și al creării unor imense rețele transnaționale care domină ramuri întregi ale industriei, transporturilor și ale noilor tehnologii. Astăzi, Internetul este un element indispensabil care asigură legături aproape instantanee între oameni și firme din părți diferite ale lumii, după cum rețele imense de calculare controlează, tot mai mult, diferite domenii ale vieții, de la schimburile internaționale până la cumpărăturile zilnice.

Desigur, și alte probleme, unele chiar grave, se află pe agenda celor responsabili de soarta umanității. Amintim dintre acestea doar câteva: rezolvarea aprovizionării zilnice cu hrană a zonelor subdezvoltate, controlul creșterii populației globului (în 1981, China lua măsuri pentru limitarea creșterii natalității în sensul ca fiecare familie să aibă doar un copil; cu toate acestea, numai între 1981 și 1991 populația planetei a crescut cu un miliard), gestionarea resurselor subsolului, în principal fiind vorba de cele epuizabile precum petrolul, gazele naturale și cărbunele, identificarea unor surse energetice alternative și neconvenționale, limitarea influenței omului asupra naturii, protejarea stratului de ozon, fenomenul încălzirii planetei, maladia S.I.D.A., mai recent sindromul S.A.R.S. sau consumul de droguri ș.a. Nu trebuie neglijat nici pericolul unor accidente nucleare, cel mai celebru caz fiind explozia unui reactor de la centrala sovietică de la Cernobil, la 26 aprilie 1986. O paletă așadar vastă, dacă avem în vedere că doar am enumerat unele chestiuni, fiecare având însă propria „istorie”.

Asupra acestui tip de probleme dorim să ne oprim în cuprinsul acestui capitol, chiar dacă ele privesc multe fenomene a căror evoluție este încă în plină desfășurare. Am considerat că, totuși, istoricul are datoria să se pronunțe, chiar în lipsa unei perspective întotdeauna clare și a unor informații documentare complete.

Războiul din Golf și înlăturarea lui Saddam Hussein

Ultimul sfert de secol din istoria Irakului a fost dominat de dictatura lui Saddam Hussein. Născut la Tikrit, în 1937, el va deveni președinte în locul generalului Ahmed Hassan al-Bakr în 1979. Hussein a instituit un regim personal, bazat pe controlul deplin asupra societății prin teroare și impunerea unui cult deșănțat al personalității. Ascensiunea lui nu poate fi înțeleasă fără rolul obscur jucat chiar de serviciile secrete americane, care au dorit să facă din el un adversar redutabil în lupta contra Iranului. Președintele irakian a înțeles foarte bine să exploateze șansa ce i s-a oferit, declanșând lungul război cu Iranul. Ceea ce nu au înțeles americanii a fost faptul că Hussein a rămas tot timpul un antioccidental convins, atașat valorilor fundamentalist-islamice.

După eșecul în războiul cu Iranul, Saddam Hussein, bazându-se pe vechile aspirații hegemonice ale Bagdadului în zona Golfului Persic și având nevoie de un succes care să contribuie la refacerea propriei imagini, dar și la impulsianarea economiei prin accesul la bogatele resurse petroliere din sud, a declanșat un atac surpriză împotriva Kuweitului. La 2 august 1990, o imensă armată invadatoare de circa 100.000 de soldați dădea o lovitură decisivă statului vecin, șeful acestuia, șeicul Jaber al-Ahmed al-Sabah, scăpând doar cu fuga în Arabia Saudită.

Calculul președintelui irakian se va dovedi însă greșit, reacția internațională fiindu-i, aproape unanim, defavorabilă. Dacă la 7 august primele trupe americane erau deja desfășurate în zona Golfului cu misiunea declarată de a proteja Arabia Saudită, ceea ce era desigur previzibil, Hussein a fost surprins de faptul că Liga Arabă a dezavuat atacul din Kuweit; mai mult, 12 din cele 20 de state membre vor trimite trupe alături de forțele aliate. Uniunea Sovietică s-a alăturat și ea solicitărilor Statelor Unite, astfel că Organizația Națiunilor Unite va cere Irakului să se retragă. În aceste condiții, chemarea lui Saddam Hussein la *Jihad* nu a avut ecou.

La 29 noiembrie 1990, după ce inițial mai adoptaseră o rezoluție în același sens, statele membre ale Organizației Națiunilor Unite au cerut imperativ lui Saddam Hussein să se retragă din Kuweit până la 15 ianuarie 1991, impunând totodată și sancțiuni economice. Tentativele de identificare a unei soluții diplomatice au eșuat însă în fața atitudinii intransigente a Irakului. Astfel, nici ultima întâlnire de la Geneva dintre secretarul de stat american James Baker și ministrul irakian de externe Tarik Aziz, din 9 ianuarie 1991, nici vizita ultimei șanse, întreprinsă de Javier Perez de Cuellar, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, la Bagdad, a doua zi, nu au putut evita războiul.

Intervenția aliaților conduși de Statele Unite a fost declanșată abia după ce în zona Golfului a fost asigurată o superioritate militară

evidentă: circa 500.000 de soldați, 3.600 de tancuri și 1.750 de avioane. Se adăuga folosirea unor arme de ultimă generație aflate în arsenalul american, așa-numitele *smart bomb*. Operațiunea *Desert Storm* a fost declanșată după expirarea ultimatumului cuprins în rezoluția O.N.U. din 29 noiembrie 1990, în noaptea de 16/17 ianuarie 1991.

În fața superiorității evidente a adversarului, Saddam Hussein a preferat să-și trimită aviația în Iran spre rezervare, în schimb luând decizia de a ataca Israelul cu rachete *Scud*, de fabricație sovietică, la 18 ianuarie, sperând că o reacție a Tel Avivului va duce la destrămarea alianței internaționale și ale statele arabe vor răspunde la chemarea *războiului sfânt*. Calculele dictatorului s-au dovedit a fi greșite. Sub presiunea guvernului american, Israelul nu a răspuns atacului, astfel că Hussein a fost lipsit de pretextul pe care-l aștepta. Singura reacție cât de cât eficientă a fost cea a bateriilor antiaeriene irakiene.

După o pregătire aeriană intensă, comandantul trupelor aliate, generalul american Norman Schwartzkopf, a dat ordinul de invadare a Irakului, armatele sale trecând granița la 24 februarie. După numai patru zile, Saddam Hussein cerea pace, reușind astfel să-și salveze regimul cu prețul unei înfrângeri umilitoare. Analizii consideră că președintele George Bush a crezut că dictatura lui Hussein va fi înlăturată de opoziția internă sau de grupările etnice și religioase care se opuneau guvernului de la Bagdad. Evoluția evenimentelor a arătat că el s-a înșelat.

Războiul din Golf a însemnat o premieră și pentru maniera în care evenimentele erau aduse la cunoștința opiniei publice. Practic, datorită canalului de știri C.N.N., luptele erau transmise în direct, ceea ce a contribuit la sensibilizarea telespectatorilor care susțineau cauza trupelor aliate.

După ce a reușit să oprească ofensiva armatei americane, Saddam Hussein a înăbușit cu cruzime revoltele kurzilor, din nord, și ale šiitilor, din sud, arătând opiniei publice internaționale că nu este dispus să facă nici o concesie în ce privește democratizarea internă a Irakului. Mai mult, în octombrie 1995, el va organiza un referendum privind realegerea sa ca președinte, obținând neverosimilul rezultat de 99,96% din voturi.

Facultatea de Istorie

Prof. univ. dr. Gheorghe ONIȘORU
Decanul facultății

România, parte a efortului comun de construire a unei noi Europe

Poziția dură a Bagdadului, dublată de acuzele că Irakul deținea arme de distrugere în masă, inclusiv chimice, îl va conduce pe Hussein la noi episoade tensionate în raporturile cu Statele Unite. În august 1996, la ordinul președintelui Bill Clinton, aflat în plină campanie electorală pentru alegerile prezidențiale din noiembrie, aviația americană, sprijinită de cea britanică, a bombardat sudul Irakului. Astfel de acțiuni, combinate cu tratative diplomatice, au mai avut loc, cea mai însemnată fiind cea din februarie 2001.

Totuși, înlăturarea lui Saddam Hussein s-a produs abia după masivul atac al coaliției internaționale conduse de Statele Unite în 2003. Președintele american George W. Bush Jr. reușea astfel să-l răzbeste, într-un fel, pe tatăl său, care, în 1991, se oprise la porțile Bagdadului. În decembrie 2003, Saddam Hussein era capturat, în Irak fiind inițiat un proces amplu de revenire la democrație. Acesta se arată însă a fi unul sinuos și dificil, complicațiile etnice și religioase fiind dublate de atacurile teroriste ale unor grupări fundamentaliste care se împotrivesc ocupației americane.

Înlăturarea lui Hussein prin forță a constituit o lecție în privința noii linii politice adoptate de Statele Unite după 11 septembrie 2001. De altfel, primul efect a apărut imediat după capturarea dictatorului irakian. La doar câteva zile, șeful autoritar al Libiei, Muammer el-Qaddafi, surprindea plăcut comunitatea internațională atunci când anunța că este dispus să primească inspecții ale Națiunilor Unite care să verifice arsenalul militar și, în special, arsenalul nuclear de care dispunea.

Dezmembrarea Iugoslaviei

După căderea comunismului în Europa, regimul a mai supraviețuit în Iugoslavia. Dacă, în timpul lui Iosip Broz Tito, țara era un exemplu pentru mișcarea de nealinire și pentru o poziție independentă în cadrul blocului dirijat de Uniunea Sovietică, după 1990, Serbia va rămâne un bastion al orânduirii socialiste pe continent. Personalitatea care a marcat profund destinul fostei federații iugoslave a fost Slobodan Milosevici. Născut în 1941, activist în cele mai inalte structuri ale Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, el va fi ales președinte al Serbiei în 1989. De pe această poziție el se va confrunta cu răbufnirea problemei naționale în Iugoslavia.

Apărut ca stat independent în urma deciziei Conferinței de pace de la Paris, din 1919-1920, regatul sârbo-croato-sloven, apoi Republica Populară (Socialistă) Federativă Iugoslavia, era o acumulare de etnii și religii. Conviețuiau aici sârbi ortodocși, croați catolici și bosniaci musulmani, în timp ce provincia Kosovo era dominată de albanezi. Nemulțumirile acumulate în perioada interbelică au izbucnit în timpul celui de-al doilea război mondial, atunci când Croația s-a separat și s-a alăturat Germaniei naziste. Ulterior, comuniștii conduși de Tito au găsit resurse să gestioneze conflictul latent, deși nemulțumirile față de tendințele autoritare ale sârbilor majoritari erau notorii.

În decembrie 1990, în republicile componente ale Iugoslaviei aveau loc alegeri. La Belgrad a câștigat, previzibil, Slobodan Milosevici, un adept declarat al „Serbiei Mari” și lider al Partidului Socialist, fost comunist. Concepțiile lui intrau însă în coliziune cu dorințele slovenilor și ale croaților. Neînțelegerile au fost stimulate și de blocarea accesului croatului Stipe Mesic la președinția colectivă a Iugoslaviei, în iunie 1991, de către același Milosevici. În aceste condiții, Slovenia și Croația s-au retras din federație. Primul pas a fost făcut de sloveni, încă din iulie, după o serie de incidente cu armata federală, ei reușind să-și obțină independența.

În schimb, confruntarea dintre Serbia și Croația s-a soldat cu un război sângeros, armata sârbă mai bine echipată și organizată aflându-se în ofensivă. Când au intervenit forurile internaționale pentru încheierea unui amistițiu, în ianuarie 1992, circa o treime din teritoriul croat era controlat de sârbi. Însă războiul dintre cele două părți avea să se dovedească unul minor față de conflictul care va izbucni în Bosnia-Herțegovina.

Republica bosniacă reprezenta un caz extrem de complicat, pe lângă faptul că nici una din etniile de aici nu deținea majoritatea absolută, adăugându-se realitatea că nu existau nici măcar linii de demarcație între acestea, populația fiind amestecată în numeroase enclave. Majoritatea bosniacilor erau musulmani, 44% potrivit statisticilor, aceștia fiind urmați de sârbi, care reprezentau 31%, și de croați, 17%.

În aceste condiții, în februarie și martie 1992, guvernul bosniac a organizat consultări populare în legătură cu viitorul republicii, 63% din locuitori votând pentru proclamarea independenței. Deși Republica Musulmană Bosnia era recunoscută de Uniunea Europeană și Statele Unite, la 27 martie, pe teritoriul locuit de sârbi bosniaci s-a autoproclamat o altă republică. Ca urmare, Organizația Națiunilor Unite a impus sancțiuni Serbiei la 30 mai. Embargoul nu va avea succesul scontat, întrucât Uniunea Sovietică și Grecia l-au încălcat, sprijinind deschis regimul de la Belgrad. De altfel, pe Dunăre vor fi organizate adevărate rețele, menite tocmai a sparge blocada impusă de comunitatea internațională.

președinții sârb, bosniac și croat, respectiv Slobodan Milosevici, Alia Izetbegovici și Franjo Tudjman. Tratativele dintre cei trei președinți se vor dovedi fructuoase, în ciuda mizei aflate în joc, fiind identificată soluția păcii în Bosnia-Herțegovina. Un document în acest sens va fi semnat de părțile implicate în decembrie 1995, la Paris.

Pentru Milosevici, problemele nu încetau însă. Din 1995, în provincia Kosovo - locuită majoritar de albanezi -, se va dezvolta o mișcare insurgentă în fruntea căreia se afla Armata de Eliberare din Kosovo. Pe măsură ce forța acesteia creștea, autoritățile de la Belgrad au hotărât, cu începere din 1998, să trimită armata sârbă în provincie, considerată pe drept cuvânt leagănul civilizației sârbe medievale.

La 18 octombrie 1998, negociatorul Richard Holbrooke a dat un ultimatum Serbiei, chemându-l pe Milosevici să găsească o soluție pașnică. Însă, dacă semnele normalizării situației nu apăreau, în schimb la 6 ianuarie 1999 era descoperită o nouă groapă comună, la Racak, cu 45 de albanezi. În aceste împrejurări, negocierile de la Rambouillet, localitate aflată lângă Paris, au eșuat, la fel ca și ultima misiune a lui Holbrooke la Belgrad, la 22 martie.

Fără a avea mandatul Organizației Națiunilor Unite, la 24 martie 1999, aviația nord-atlantică a început bombardarea Serbiei, operațiune care a durat 72 de zile. Milosevici a răspuns atacurilor N.A.T.O., trimițând noi trupe în Kosovo, ceea ce a provocat un adevărat exod în regiune, estimându-se că circa 800.000 de etnici albanezi au părăsit zona. Desigur, pierderi însemnate au fost înregistrate și în rândurile civililor sârbi, după cum nu au lipsit nici gafe ale Alianței, cum ar fi bombardarea sediului ambasadei Chinei de la Belgrad.

Pacea a fost intermediată de premierul rus Viktor Cernomîrdin. Potrivit planului adoptat în iunie 1999, Serbia se angaja să-și retragă trupele din Kosovo, pacea urmând a fi asigurată de 50.000 de „căști albastre”. Totuși, pentru regimul Milosevici sfârșitul era aproape, liderul comunist fiind contestat tot mai mult chiar de sârbi.

La alegerile din septembrie 2000, Milosevici a fost învins de reprezentantul opoziției democratice, Vojslav Kostunica, dar a refuzat să recunoască scorul contracandidatului său, de peste jumătate din voturile exprimate. Aceasta a condus la o manifestație maraton la Belgrad, în urma căreia Milosevici se va recunoaște învins, Kostunica fiind proclamat președinte la 5 octombrie. Declinul lui Milosevici a fost confirmat și la alegerile parlamentare din decembrie, atunci când Partidul Socialist pe care-l conducea a obținut doar 14% din sufragii.

În urma solicitărilor tot mai insistente ale forurilor internaționale, în aprilie 2001, Slobodan Milosevici a fost arestat la Belgrad sub acuzația de corupție. Ulterior, premierul Zoran Djindjici l-a extrădat pe Milosevici pentru a apărea în fața Tribunalului penal internațional de la Haga. Procesul a început la 12 februarie 2002, principala acuzație fiind genocidul.

Destrămarea violentă a Iugoslaviei, dramele umane petrecute nu sunt, desigur, doar rezultatul acțiunilor lui Milosevici. Datele problemei sunt mult mai complicate și evoluțiile ulterioare, poate chiar probele din procesul fostului președinte, vor aduce noi elemente în ceea ce un specialist de talia lui Holm Sundhausen a numit „experimentul Iugoslavia”.

11 septembrie 2001 și problema terorismului internațional

La 26 februarie 1993 un atentat a zgduit America. La ora prânzului, o încărcătură a fost detonată lângă celebrele turnuri gemene de la World Trade Center din New York, inaugurate în 1972, o adevărată efגיע a metropolei. Planul a fost pus la cale și dus la îndeplinire de o echipă condusă de Ramzi Yousef, un musulman fundamentalist. Deși efectul nu a fost cel așteptat de terorist, la acea oră în clădiri aflându-se circa 55.000 de persoane, totuși au fost înregistrate șase victime, iar panica a cuprins întreaga zonă. După mai bine de opt ani, o nouă lovitură avea să se dovedească fatală complexului care domina, prin cele 110 etaje, Manhattanul.

Potrivit informațiilor furnizate de serviciile secrete americane, creierul operațiunii de la 11 septembrie 2001 era același care organizase și primul atentat de la World Trade Center. Este vorba despre Osama Bin Laden, un milionar saudit născut în 1947, crescut în spiritul *Jihadului*, care se evidențiasie în timpul invadării Afganistanului de către Uniunea Sovietică. Până în 1989, el a organizat numeroase acțiuni împotriva invadatorilor, iar în 1988 va pune bazele organizației *Al-Qaeda*, care se va implica apoi într-o campanie teroristă antioccidentală și, mai ales, antiamericană.

Planul atacurilor de la 11 septembrie 2001 era unul pe care numeroase filme de serie de la Hollywood îl prezentaseră deja. Patru avioane de pasageri au fost returnate și transformate în veritabile rachete, din care două au fost îndreptate spre World Trade Center din New York, unul spre Pentagon, ultimul prăbușindu-se lângă Pittsburgh. Efectul cel mai spectaculos a fost obținut la cele două turnuri gemene, impactul cu cel de-al doilea avion și colapsul imenselor clădiri de 110 etaje fiind transmise în direct de toate canalele de televiziune din lume. La scurt timp, clădirea Pentagonului, sediul comandamentului armatei americane, va fi și ea avariată tot în urma prăbușirii controlate a unui avion. Au fost înregistrate câteva mii de victime inocente.

Atentatele de la 11 septembrie 2001 au schimbat profund maniera în care terorismul era privit. După această dată, el a devenit unul din pericolele majore cu care se confruntă omenirea, având în vedere caracterul organizat, transnațional al marilor rețele teroriste. Întrucât informațiile autorităților americane au convers spre Osama Bin-Laden și *Al-Qaeda*, iar acesta era adăpostit de regimul taliban din Afganistan, la începutul lunii octombrie 2001, armata americană, alături de forțe provenind din alte zeci de țări, va declanșa o puternică ofensivă asupra Afganistanului. Până la sfârșitul anului, talibanii erau nevoiți să capituleze, puterea fiind preluată de un lider al comunității Pashtun, Hamid Kharzai, căruia îi va reveni dificila misiune de a organiza tranziția spre democrație. Însă, principalul suspect, Bin-Laden, a reușit să scape, el fiind încă liber la începutul anului 2004.

Importanța celorl petrecute la 11 septembrie 2001 depășește cu mult granițele Statelor Unite. După această dată se poate considera că s-a creat un front al statelor democratice care luptă pentru combaterea terorismului nu doar prin prevenirea unor noi atentate, ci și prin inițierea unor ample acțiuni prin care se urmărește lovirea bazei și limitarea sprijinului pe care organizațiile de tip terorist îl primesc din partea unor state. Ultimele evoluții internaționale arată clar că, deși este un proces complex, lupta împotriva terorismului reprezintă o prioritate pe agenda marilor puteri.

Filme la tvRM

Joi, 11 martie 2004, ora 19
MISTERUL VIEȚII LUI ANQUETIL

Realizatorul Philippe Kohly zugrăvește un portret cinematografic legendarului ciclist Anquetil. În acest film urmăm în paralel viața omului și mitul creat în jurul lui Anquetil. Marele ciclist a câștigat Turul Franței pentru prima oară în 1957 și avea să repete această performanță de încă patru ori!

Sâmbătă, 13 martie 2004, ora 21
PĂDUREA SPÂNZURAȚILOR

Producție a Studiourilor Cinematografice București.
Scenariul: Titus Popovici după romanul omonim al lui Liviu Rebreanu; Regia: Liviu Ciulei.

Un roman fundamental al literaturii române, devenit film fundamental al cinematografiei române, primul mare succes internațional al școlii românești de film (premiul la Cannes) și consacrarea definitivă a unui mare regizor: Liviu Ciulei.
Din distribuția strălucită care onorează filmul, amintim pe Victor Rebengiuc, Ana Szeles, Liviu Ciulei, Emeric Schaffer.

Duminică, 14 martie 2004, ora 21
ARSENE LUPIN

Ep.16 – Arsene Lupin pleacă în vacanță
Regia: Jean-Louis Colmant
Actori: Georges Descrieres, Jacques Balutin, Michele Bardollet, Teddy Bilis

Ecranizare a romanului omonim al lui Maurice Leblanc, serialul are în centrul său figura elegantă și dezinvoltă a lui Arsene Lupin.
În acest episod Arsene Lupin își răzună maestrul! Când în sfârșit era liniștit în frumosul Cannes, destulul îi dă planurile peste cap!

În atenția cadrelor didactice și a studenților Universității Spiru Haret

Revista *Opinia națională* – editată de Fundația *România de Mâine* – este un instrument al comunicării moderne, realizat potrivit exigențelor publicisticii contemporane, la îndemâna tuturor celor ce caută un contact permanent cu lumea dinamică în care trăim, cu țara și problemele ei, cu universitatea căreia îi aparțin, cu multitudinea de facultăți, specializări, discipline, evenimente ce definesc viața cotidiană a acesteia.

Abonându-vă la *Opinia națională* vă asigurați primirea regulată a revistei, cu întregul ei univers de articole, informații, comentarii care, adeseori, pot fi și ale dumneavoastră, pentru că, număr de număr, revista vă pune la dispoziție paginile sale.

A fi cititor, colaborator și abonat al Opiniei naționale devine o componentă a condiției intelectualului integrat deplin în viața celei mai reprezentative universități particulare din România.

Costul abonamentului: 48.000 lei pe 3 luni; 96.000 lei pe 6 luni; 192.000 lei pe 12 luni.

Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPEȚ, revista se regăsește la poziția 2.256.

Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

Programul

Televiziunii România de Mâine (tvRM)

LUNI 8 martie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 Drept civil (1). *Privire generală asupra subiectelor de drept civil*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
10:40 Drept civil (1). *Sinteze*. Autor: lector univ.dr. Mariana Rudăreanu
11:25 Drept constituțional (1/1). *Teoria constituției*. Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Uglean
11:55 Drept constituțional (1/2). *Teoria constituției*. Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Uglean
12:25 Drept roman (15). *Drepturi reale. Bumuri*. Autor: conf.univ.dr. Ștefan Cocos
12:55 Psihologie judiciară (1). *Sinteza*. Autor: conf.univ.dr. Tudorel Butoi
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Drept penal (2). *Formele infracțiunii*. Autor: conf.univ.dr. Ion Griga
15:15 Drept civil (1/2). *Principala ramură de drept privat*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
16:00 Preluare *Deutsche Welle. Jurnal european*
16:30 **Not yet but soon** (limba engleză pentru începători). Realizator: Doru Enache
17:00 *Peisaje (partea I)*. (film documentar)
17:30 **De ziua ta...** *melodii populare cu Maria Ghinea, Nina Predescu, Mioara Velicu, Victorița Lăcătușu, Maria Militaru și Grupul „Florile Mariei”, Petre Săbădeanu, Mihai Mihalache, Mîrțiță Crețu, Vasile Anghel*. Realizator: Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic**: Partajul între moștenitori
18:30 **Actualități**
19:00 **Ora melomanului** „*Farmecul operei*”. Emisiune de Dumitru Cucu
20:00 **Dincolo de arenă**. *Femeile și marea performanță sportivă*. Emisiune în direct, de Mugur Popovici
21:00 **Academica**: *Cultură fără tranziție. Personalități feminine în cultura română (II)*. Realizator: Marina Roman - Boiangiu
22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Drept penal (2). *Formele infracțiunii*. Autor: conf.univ.dr. Ion Griga (r)
01:20 Drept civil (1). *Privire generală asupra subiectelor de drept civil*. Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu (r)
02:00 Drept roman (15). *Drepturi reale. Bumuri*. Autor: conf.univ.dr. Ștefan Cocos (r)
02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 Psihologie judiciară (1). *Sinteza*. Autor: conf.univ.dr. Tudorel Butoi (r)

MARȚI 9 martie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 Bazele contabilității (17). *Contabilitatea trezoreriei*. Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin
10:40 Bazele informaticii (3). *Arhitectura calculatoarelor*. Autor: conf.univ.dr. Mareș Daniel
11:20 Geografia economiei mondiale (5). *Geografia industriei chimice*. Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur
12:25 Economie politică (20). *Statul și economia*. Autor: prof.univ.dr. Constantin Mecu
13:30 Birotică (4). *Elemente de editare a textului și verificarea ortografiei documentelor*. Autor: asistent univ.dr. Mihai Gabriel
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Bazele informaticii (16). *Microsoft Excel*. Autor: lector univ.dr. Silviu Bărză
14:40 Istoria economică a României (1/2). *Instituționalizarea economiei de piață în România*. Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghiță
15:20 Economia internațională ca știință economică (1). *Introducere*. Autor: asistent univ.dr. Gabriela Ungureanu
15:35 Economia internațională ca știință economică (2). *Tipologia economiilor naționale*. Autor: asistent univ.dr. Gabriela Ungureanu
16:00 Preluare *Deutsche Welle. Măine este astăzi* – magazin științific
16:30 **Repere românești**. Emisiune de Silvia Frimu (r)
17:00 **O problemă de echilibru**. (film documentar)
17:30 **Videoteca muzicii populare** „*Ion Conea și cântecele lui*”. Realizator: Dumitru Cucu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic**
18:30 **Actualități**
19:00 **Pionierii peisajului**. (film documentar)
20:00 **Fairplay**. *Controverse în lumea sportului rege*. Talk-show pe probleme de actualitate ale sportului. Realizator: Mugur Popovici
21:00 **Academica**: *Învățământ. Compatibilizare sau uniformizarea învățământului superior european?* Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu
22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Bazele contabilității (17). *Contabilitatea trezoreriei*. Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin (r)
00:55 Bazele informaticii (3). *Arhitectura calculatoarelor*. Autor: conf.univ.dr. Mareș Daniel (r)
01:35 Istoria economică a României (1/2). *Instituționalizarea economiei de piață în România*. Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghiță (r)

02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 Geografia economiei mondiale (5). *Geografia industriei chimice*. Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur (r)

MIERCURI 10 martie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 Psihologie socială (9). *Factori de progres atitudinal și condițiile în care ei acționează*. Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu
10:30 Logică generală (7). *Logica modală, lume posibilă, accesibilitate*. Autor: lector univ. Gabriel Iliescu
11:05 Teoria comunicării (4/2). *Tipuri de comunicare*. Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia
12:05 Conceperea și elaborarea ziarului (5). *Sedinta de sumar*. Autor: lector univ. Mihai Cernat
12:35 Fundamentele psihologiei (6). *Atenția*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Golu
13:15 Neuropsihologie (6). *Neurocibernetică*. Autor: conf.univ.dr. Corneliu Stanciu
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Psihologie experimentală (11). *Demonstrații experimentale în laboratorul de psihologie*. Autor: conf.univ.dr. Nicolae Lungu
15:00 Sociologie economică (2). *Introducere*. Autor: prof.univ.dr. Emilian Dobrescu
15:35 Informatică pentru sociologie (4). *Editare Word*. Autor: lector univ.dr. Cristian Pomohaci
16:00 Preluare *Deutsche Welle. Măine este astăzi* – magazin științific
16:30 **Lumea de mâine**. *Drumuri prin univers*. Invitat: *prof.dr. Horia Rusu*. Realizator: Alexandru Mironov
17:30 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic**
18:30 **Actualități**
19:00 **Ani de liceu** *Liceenii vâlceni la tvRM*. Realizatori: Alina Motoc și Mugur Popovici
20:00 **Repere românești**. Emisiune de Silvia Frimu
20:30 **Gala muzicii culte**. *Enrico Maria Polimanti, soprana (Italia)*. Emisiune de Mihai Dărie
21:00 **Academica**: *România în lume*. Emisiune în direct, de Nicolae Mardari
22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte** Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Psihologie socială (9). *Factori de progres atitudinal și condițiile în care ei acționează*. Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu (r)
00:50 Logică generală (7). *Logica modală, lume posibilă, accesibilitate*. Autor: lector univ. Gabriel Iliescu (r)
01:25 Conceperea și elaborarea ziarului (5). *Sedinta de sumar*. Autor: lector univ. Mihai Cernat (r)
01:55 Sociologie economică (2). *Introducere*. Autor: prof.univ.dr. Emilian Dobrescu (r)
02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 Teoria comunicării (4/2). *Tipuri de comunicare*. Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia (r)

JOI 11 martie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 Istoria literaturii române (11). *Evoluția dramaturgiei românești*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
10:55 Teoria literaturii (2). *Limbaajul științific – limbajul poetic*. Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu
11:25 Limba latină (18). *Aplicații practice – verbe deponente și semideponente*. Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga
11:55 Limba română (10). *Ortografie și ortopeie*. Autor: prof.univ.dr. Ion Toma
12:25 Limba spaniolă (curs practic) (6). *Sintaxa limbii spaniole*. Autor: conf.univ.dr. Ileana Scipione
12:50 Etnografie și folclor (1). *Noțiuni introductive*. Autor: prof.univ.dr. Nicolae Constantinescu
13:20 Istoria literaturii române (5). *Învățăturile lui Neagoe Basarab*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Istoria limbii române (2). *Româna comună*. Autor: Grigore Brâncuși
15:05 Limba română (10/2). *Ortografie și ortopeie*. Autor: prof.univ.dr. Ion Toma
16:00 Preluare *Deutsche Welle. Măine este astăzi* – magazin științific
16:30 **Resursele umane ale României în perspectiva integrării în UE**. Emisiune în direct de Ilie Ciurescu și Nicolae Radu
17:30 **Întâlnire cu folclorul**. *Soliști: Ileana Melian, Aurel Serafim, Ileana Bumbac, Constantin Părvu, Maria Ghinea*. Emisiune de Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic**
18:30 **Actualități**
19:00 **Film documentar cinematografic**. *Misteriosul Anquetil* (Franța)
20:00 **Știință și tehnică – sport, portrete (I)**. (film documentar)
21:00 **Academica** *Echilibrarea balanței comerciale externe*. Realizator: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghiță
22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache

22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Teoria literaturii (2). *Limbaajul științific – limbajul poetic*. Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu (r)
00:50 Limba latină (18). *Aplicații practice – verbe deponente și semideponente*. Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga (r)
01:20 Istoria literaturii române (5). *Învățăturile lui Neagoe Basarab*. Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu (r)
01:55 Istoria limbii române (2). *Româna comună*. Autor: Grigore Brâncuși (r)
02:30 **Show –ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 Limba română (10). *Ortografie și ortopeie*. Autor: prof.univ.dr. Ion Toma (r)

VINERI 12 martie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 Cultură și civilizație europeană (3). *Începuturile civilizației occidentale*. Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu
10:45 Introducere în știința politicii (8). *Securitatea națională și internațională*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozunu
11:35 Introducere în politici economice și comerț internațional (8). *Politica comercială externă a României cu Uniunea Europeană*. Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu
12:00 Psihologia educației (16). *Abordarea structural – sistemică a personalității umane*. Autor: lector univ.dr. Gabriela Cătălina Cristea
12:35 Introducere în marketing (8). *Organizarea activităților de marketing*. Autor: asistent univ.dr. Ioana Andriesei
13:00 Istoria contemporană a românilor (2). *Viața politică interbelică 1918 - 1940*. Autor: lector univ.dr. Teodora Stanciu
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Algebră (5). *Teorema fundamentală de izomorfism*. Autor: asistent univ.dr. Lorena Tufan
14:45 Istoria medie a românilor (7). *Politica Țărilor Române în secolele XIV-XVI*. Autor: conf.univ.dr. Mihail Andreescu
15:20 Geologie (5). *Deformarea corpurilor geologice*. Autor: prof.univ.dr. Marin Șeclăman
16:00 Preluare *Deutsche Welle. Are 21*
16:30 **Forum IT**. *Tehnologia informației în serviciile publice*. Invitat: *Marius E. Opran – Președintele Federației Naționale a Serviciilor Publice de Interes General*. Emisiune în direct de Cătălin Grosu
17:30 **Întâlnire cu folclorul** *Soliști: Rodica Voicu, Angela Săftoiu, Dorica Rațiu, Gheorghe Gheorghe, Emilia Ghinescu – Turcu, Ileana Melian, Nina Predescu, Radu Ciordăși, Niculina Stoican, Victorița Lăcătușu*. Emisiune de Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Deschide cartea**. Emisiune de Alexandru Mironov
18:30 **Actualități**
19:00 **Starea de drept**. Emisiune de Nicolae Mardari
20:00 **Viața de student**. *Amfiteatrul vedetelor la Universitatea Spiru Haret*. Emisiune de Alina Motoc și Mugur Popovici
21:00 **Academica**. *Lumea științei. Înalta tehnologie: piață și potențial*. Invitat: *Alexandru Borcea, președinte – ARIES*. Emisiune de Cătălin Grosu
22:00 **Presa pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Cântecul și casa lui Ion Bocea, Maria Marcu, Dumitru Sapon**. Emisiune de Ionela Prodan (r)
23:30 **Creatoarea de modă**. (film documentar)
23:50 **24 de ore**
00:20 Cultură și civilizație europeană (3). *Începuturile civilizației occidentale*. Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu (r)
01:00 Introducere în știința politicii (8). *Securitatea națională și internațională*. Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozunu (r)
01:50 Psihologia educației (16). *Abordarea structural – sistemică a personalității umane*. Autor: lector univ.dr. Gabriela Cătălina Cristea (r)
02:30 **Program nocturn**
05:00 Istoria contemporană a românilor (2). *Viața politică interbelică 1918 - 1940*. Autor: lector univ.dr. Teodora Stanciu (r)

SÂMBĂȚĂ 13 martie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:00 **Medicul vă ascultă**. Realizator: George Nicolau

Opinia națională

Telefoane:
410.39.11 și 410.39.13,
interioare:
116, 122, 105
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPEȚ, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE
Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

10:00 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu (r)
10:30 **De pe plaiuri românești**. *Tina Militaru, Maria Olteanu, Irina Someșan, Lucica Boboc, Aurelia Colibă, Maria Militaru și Grupul „Florile Mariei”, Maria Ghinea, Aurel Serafim, Ilie Dragomir*. Realizator: Theodora Popescu
11:00 **Școala de sâmbătă**. „*Dacă e 13, stai în casă*”. Emisiune de Cătălin Grosu
12:00 **Agricultura, încotro? Protecția plantelor. Culturi de câmp**. Emisiune în direct, de prof.univ.dr. Constantin Pîntilie
13:00 **Lumea de mâine**. *Drumuri prin univers*. Invitat: *prof.dr. Horia Rusu*. Realizator: Alexandru Mironov (r)
14:00 **Cinepanorama**. Emisiune de Eugen Atanasiu
15:00 **Societate și cultură**. *De vorbă cu Liana Șerbescu*. Realizator: Valeriu Răpeanu
16:00 **Caleidoscop**. Emisiune de Ion Bucheru
17:00 **Trăiește-ți arta!** *Invitată: Nastasia Maniu*. Emisiune de Marina Roman – Boiangiu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Deschide cartea**. Emisiune de Alexandru Mironov
18:30 **Actualități**
19:00 **O melodie pentru fiecare**. *Mosaică muzicală*. Emisiune de Dumitru Cucu
19:30 **O problemă de echilibru** (film documentar)
20:00 **Gala muzicii culte**. *Stagiunea muzicală la Parlament*. Emisiune de Mihai Dărie
21:00 **Film artistic românesc**. *Pădurea spânzuraților – prefață cu Victor Rebengiuc* (în dialog cu Marina Roman - Boiangiu)
23:30 **Săptămâna externă**
00:00 **Muzică populară** *Cântă: Niculina Stoican, Vasile Ciobanu, Mariana Ionescu, Constantin Măgureanu, Victorița Lăcătușu, Maria Loga, Petrică Stoian-Mătu, Vasilica Dinu*. Emisiune de Theodora Popescu
00:30 **Cursuri universitare**
02:20 **Program nocturn**
05:00 **Cursuri universitare**

DUMINICĂ 14 martie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:00 **Credință și viață**. Emisiune de Sorin Bejan
10:00 **Planeta copililor**. Emisiune de Ștefan Iordache și Mihaela Matei
11:00 **Knock out**. Emisiune de Alexandru Ganci
11:30 **Portrete**. (film documentar)
12:00 **Agricultura, încotro? Protecția plantelor. Culturi de câmp**. Emisiune de prof.univ.dr. Constantin Pîntilie (r)
13:00 **Week-end magazin**: •*Film serial: Căpitănu Vîjlele – Gelozia, ep. 8; •Urmăși ai lui Grigoras Dinicu*. Realizator: Dumitru Cucu; •*Stil și frumusețe*. Emisiune de Irina Haidet
16:00 **Club folk**. Emisiune de Mircea Bodolan
17:00 **Club internațional**. *Macedonia (II)*. Invitat: *Tihomir Ilievski, ambasadorul Macedoniei*. Emisiune de Ioana Nitobe
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Cafeneaua literară artistică**. În dialog scriitorii: Nicolae Dan Frunteletă și Corneliu Leu. Emisiune de Vlad Leu
18:30 **Actualități**
19:00 **Teleenciclopedia valorilor românești**. Realizator: Ion Bucheru
20:00 **Îți mai aduci aminte, doamnă?** *Soliști: Elena Merișoreanu, Elisabeta Turcu, Gheorghe Turda*. Emisiune de Ionela Prodan
21:00 **Film serial: Arsene Lupin**, ep. 16 – *Arsene Lupin pleacă în vacanță* (Franța)
22:00 **Program muzical**. Realizator: Dumitru Cucu
22:30 **Forum IT**. *Tehnologia informației în serviciile publice*. Invitat: *Marius E. Opran – Președintele Federației Naționale a Serviciilor Publice de Interes General*. Emisiune de Cătălin Grosu (r)
23:30 **Săptămâna internă**
00:00 **Giuvaieruri ale muzicii populare**. *Soliști: Maria Ghinea, Maria Matei, Domnița Săbăduș-Pop, Elisabeta Vasile, Ilie Bogdan, Oana Lianu (nai), Ileana Melian, Filuța Bogdan, Marius Măgureanu*. Realizator Theodora Popescu
00:30 **Cursuri universitare**
02:20 **Program nocturn**
05:00 **Cursuri universitare**

Studenti din Statele Unite ale Americii audienti la Universitatea Spiru Haret

Intrată de acum în circuitul valorilor internaționale, prestigioasa activitate didactică și științifică desfășurată la Universitatea *Spiru Haret* înregistrează noi și benefice deschideri către comunitatea academică din lume. Schimbul de idei, de experiențe, conferințele expuse de remarcabili profesori universitari din străinătate au dobândit dreptul la tradiție, ea însăși participantă la manifestări de anvergură internațională, cum a fost Târgul Mondial de Educație de la Lisabona.

De data aceasta, Universitatea *Spiru Haret* a devenit gazda unui grup de 16 studenți americani de la Southampton College, care participă la unul dintre cele 9 programe din cadrul Friends World Centers, având tema *Comparative Religion and Culture*.

Pentru a afla câteva repere valorice care definesc imaginea comunității academice pe care o reprezintă aceștia, audienți ai unor prelegeri susținute de prestigioși profesori din universitatea noastră ne-am adresat domnului profesor universitar doctor Gheorghe DUDA, coordonatorul programului oferit studenților americani de Universitatea *Spiru Haret*.

• **Long Island University** are peste 30.000 de studenți – a precizat domnia sa – și din structura ei fac parte:

– Brooklyn Campus, fondat în 1926, fiind unul dintre cele mai diverse, din punct de vedere etnic, campusuri universitare; se află în New York, prezentând o atractivă și instructivă ofertă de peste 195 de programe academice.

– C.W. Post Campus are o bogată tradiție în învățământul universitar american, activitatea educativ-instructivă debutând încă în anul 1954. Cunoscut în peisajul universitar, se află amplasat în Brooklyn, New York, pe țărmul de nord al lui Long Island, oferă peste 250 de programe academice. Este renumit pentru numărul mic de studenți pe ani de studiu pe care-i pregătește în facultăți cu specializări diferite.

• **Southampton College** – a fost fondat în 1963, fiind proiectat în inima celebrului de acum Hamptons și oferă 43 de programe academice.

Programele de mediu și marine au condus la obținerea a unui număr de 37 de burse Fullbright, din 1975.

Desfășurat sub genericul atât de generos „Prietenii din toată lumea”, acest program oferă două semestre cu 30 de credite pentru studiul comparat al religiilor și culturii în lume, tinerii americani călătorind și audiind conferințe în Taiwan, India, în țări mediteraneene, cum sunt Grecia, Tunisia,

Turcia, Italia, inclusiv în unele țări vest-europene, dornici să afle de la sursele cele mai autorizate cât mai multe cunoștințe despre această tematică fabuloasă, să le compare și să le aprofundeze.

Cu același scop nobil, cei 16 studenți americani se află acum timp de șapte săptămâni în România, din care patru săptămâni în București.

La Universitatea *Spiru Haret*, cunoscută ca fiind cea mai puternică instituție de învățământ superior particular din țară, aceștia vor urmări 14 lecții susținute de profesori de la Facultatea de Istorie și Facultatea de Filosofie și Jurnalism. Programul didactic îi va ajuta pe tinerii americani să pătrundă în istoria românilor, „porțile” fiind deschise cu o bogată argumentație de prof.univ.dr. Gheorghe ONIȘORU, decanul Facultății

de Istorie, în timp ce conf. univ. dr. Mircea NEGRU a susținut prelegerea despre „Interferențe etnice și culturale la Dunărea de Jos în mileniul I d.Hr., în lumina cercetărilor arheologice. Viața cotidiană, manifestări artistice și religioase”.

Principalele etape ale gândirii filosofice românești au fost prezentate de prof. univ. dr. Ioan N. ROȘCA, decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism, iar cu universul

fascinant al **Creștinismului cosmic**, studenții americani au făcut cunoștință în cadrul prelegerii pe această temă interesantă, susținută de conf. univ. dr. Mircea ITU.

Prelegerile, conferințele susținute până acum s-au detașat printr-un accentuat caracter interactiv, iar dialogul profesor-student s-a înfiripat de la sine, întrebările puse de tinerii americani s-au intersectat, s-au completat, răspunsurile primite de la profesorii români îmbogățind registrul informațiilor.

Într-o asemenea ambianță deschisă, granițele posibile generate de faptul că studenții americani se aflau în diferiți ani de studiu, prezentând specializări diferite, au fost depășite fără nici un impediment, punțile comunicării în beneficiul cunoașterii, culturii, științei, demonstrându-și și de data aceasta virtuțile.

Din aceeași generoasă perspectivă, grupul de studenți americani vor mai audia, conform programului oferit de Universitatea *Spiru Haret*, în săptămânile următoare, lecții cu teme cum sunt: „Cultură și religie în spațiul românesc în secolele XIV-XVII. Interferențele religioase, tiparul, cartea și cultura”, susținută de conf. univ. dr. Mihail ANDREESCU, „Cultura română în context european, în epoca modernă. Baroc, clasicism, iluminism” (sec. XVII-XIX), prezentată de conf. univ. dr. Doru BRATU, „Mircea Eliade’s vision on the concept of «the history of religions””, de conf. univ. dr. Mircea ITU, România în istoria Europei în perioada interbelică (1918-1919), de prof. univ. dr. Ștefan LACHE, „Teoria culturii la Lucian Blaga în contextul european al filosofiei vieții”, de prof. univ. dr. Ioan N. ROȘCA, „România și al doilea război mondial. De la neutralitate la beligeranță. Caracteristici ale regimurilor politice. Statutul internațional (1939-1947)”, de prof. univ. dr. Ștefan LACHE, „România sub regimul comunist. Prăbușirea totalitarismului (1948-1989)”, de prof. univ. Gheorghe ONIȘORU, „Orientări în filosofia valorii (Petre Andrei, Tudor Vianu)”, de prof. univ. dr. Ioan N. ROȘCA, Mircea Eliade’s thory of Sacred, de conf. univ. dr. Mircea ITU și „Revenirea României în spațiul civilizației europene și euroatlantice”, de prof. univ. dr. Gheorghe ONIȘORU.

Așadar, cei 16 studenți americani, oaspeți ai Universității *Spiru Haret*, au șansa de a urmări interesante prelegeri susținute de marcante personalități universitare românești, de a intra în dialog cu cadre didactice de la Facultatea de Istorie și Facultatea de Filosofie și Jurnalism, dar și din cadrul Centrului de Limbi Străine, al Fundației *România de Măine* și Universității *Spiru Haret*, și chiar cu studenți de la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, formându-și o imagine relevantă despre condițiile optime în care ei învață, despre calitatea actului instructiv-educativ, despre credibilitatea procesului de învățământ.

Adela DEAC

Facultatea de Medicină Veterinară Înmânarea Diplomelor pentru Burse de Merit

Prof.univ.dr. Toma COMAN
Decanul facultății

În viața fiecărei facultăți există momente unice în care eforturile conjugate ale profesorilor și studenților făcute în scopul de a realiza o instruire de calitate, modernă, sunt răsplătite. Un asemenea moment l-am trăit recent, în atmosfera deosebită oferită de amfiteatrul Clinicii veterinare a facultății noastre, ea însăși un veritabil laborator de formare a viitorilor specialiști în medicina veterinară – , o dată cu înmânarea Diplomelor pentru Burse de Merit celor patru studenți care au reușit, iată, să obțină acele medii care le dau dreptul să dobândească asemenea însemne ale responsabilității și hâmciei, ale pasiunii cu care învață, ale autodepășirii. Este cunoscut faptul că Facultatea de Medicină Veterinară este o facultatea care asigură o pregătire profesională complexă, iar profesia de medic veterinar solicită o pregătire profesională deosebită, mai ales în condițiile concurențiale actuale.

Pentru acest motiv ne bucurăm că an de an a crescut numărul studenților care obțin burse de merit din partea Fundației *România de Măine*. Dacă în anul 2000 au existat numai 2 studenți care au îndeplinit criteriile de acordare a bursei de merit, după 2 ani avem 4 studenți. Dorim ca în numele Consiliului facultății, al tuturor cadrelor didactice să-i felicităm pentru rezultatele profesionale obținute și sperăm ca în anul universitar 2003-2004 tot mai mulți studenți să le urmeze exemplul, pentru că, în ultimă instanță, aceasta înseamnă o pregătire profesională mai bună.

Adresăm felicitări studenților Marinescu Gheorghe (9,71), Ștefan Petrișor (9,45), Boroș Rusu V. Doina (9,31) și Hegheduș F. Cristina (9,00) pentru perseverența și ambiția lor de a se pregăti profesional sistematic, pe tot parcursul anului universitar, și le dorim să obțină rezultate profesionale la fel de bune și-n acest an universitar. Credem și avem elemente care să confirme faptul că exemplul lor va fi urmat și de alți studenți, ceea ce demonstrează că rezultatele bune și foarte bune, obținute

la examenele de licență reprezintă rodul activității profesionale perseverente desfășurată cu ambiție și dăruire pe parcursul celor 6 ani de studiu.

Felicitări, dragi studenți, și suntem încredințați că acolo unde veți profesa meseria de medic veterinar, veți crea o bună imagine despre corpul profesoral al facultății și Universității *Spiru Haret*. Cadrele didactice ale facultății se mândresc cu astfel de studenți care vor purta faima colectivului profesoral în cele mai îndepărtate colțuri ale țării.

De altfel, în competiția aceasta strânsă care se desfășoară pentru obținerea unor asemenea rezultate care să aducă după sine conferirea Diplomelor pentru Burse de Merit, studenții beneficiază de condiții optime.

Este cunoscut faptul că activitatea de lucrări practice în Facultatea de Medicină Veterinară este definitorie pentru pregătirea profesională. Majoritatea disciplinelor s-au străduit să pună la dispoziția studenților sub formă de fascicule cu conținutul lucrărilor practice executate la copiator sau îndrumătoare de lucrări practice, pentru a asigura un timp suficient pentru desfășurarea experimentelor și demonstrațiilor în timpul afectat acestor lucrări practice.

Pregătirea profesională la standarde ridicate de calitate a fost posibilă și datorită faptului că a intrat în circuitul universitar Clinica veterinară a facultății noastre din Str. Mașina de Pâine nr. 47, Sectorul 2, unde studenții din anii V și VI, alături de cadrele didactice desfășoară activități specifice de clinică, fac serviciul de gardă, urmăresc internările în clinică. În al doilea rând, în anul universitar 2002-2003 au fost editate un număr mai mare de îndrumătoare de lucrări practice, ceea ce a permis ca activitatea practică să se desfășoare în cele mai bune condiții, asigurându-se baza materială necesară (sticlărie, reactivi, animale de experiență etc.). Toate aceste elemente au condus la creșterea calitativă a întregii activități didactice.

La Facultatea de Medicină Veterinară, „pacientul” este supus unei radiografii

O notabilă prezență feminină la Facultatea de Muzică

Prof.univ.dr. Carmen STOIANOV
Decanul facultății

O notabilă prezență feminină extrem de productivă atât în orele de curs, la seminarii sau lucrări practice, cât și în afara acestora, în ceea ce încondește numim „timp liber” își pune amprenta asupra devenirii actuale și de perspectivă a Facultății de Muzică a Universității *Spiru Haret*.

Creată în urmă cu mai bine de un deceniu, Facultatea de Muzică țintește astăzi orizonturi în continuă descoperire. Și aceasta – grație întregului colectiv de cadre didactice, catalizat de energiile studenților care vin, care sunt curioși, care întreabă, vor să cunoască mai mult, vor să audieze mai mult, vor să se implice din ce în ce mai plener în viața muzicală a cetății.

Nu este mai puțin adevărat că aceste impulsuri sunt susținute continuu de echipa de muzicieni-model prin care ofensiva de cucerire a sălilor de concert sau de spectacol liric este posibilă. Sunt membri activi ai Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, sunt interpreți instrumentiști sau lirici, sunt membri ai unor importante comisii la nivel de ministere ...

În sălile emblematice pentru istoria contemporană a muzicii noastre în care se face muzică și se cântă astăzi, un loc aparte este rezervat studenților de la Facultatea de Muzică a Universității *Spiru Haret*. Acolo au loc – pe viu –

veritabile lecții de istorie a muzicii, de forme muzicale, de instrumentație și orchestrație, acolo se dezleagă „șaradele” suprafețelor contra-punctice sau armonice ale multor piese semnate de renumiți creatori și, nu de puține ori, auzi o soaptă ce trece de la student la student: „aici era imitație și apoi stretto”, sau „ai auzit ce combinație instrumentală de efect?” sau „ce ritm interesant!” E din Maramu..., de la noi...” sau „în pauză mergem la cabina solistilor? Am un autograf de la Felicia Filip ... poate mai adaug unul la colecție”.

Cine îi învață toate acestea pe studenți, cine le deschide apetitul pentru pulsul viu al vieții muzicale bucureștene, cine îi învață că există o Corală a Cadrelor Didactice de care este bine să fie mereu aproape?

Desigur, profesorii lor, cei prin care se definește „Școala” de la Universitatea *Spiru Haret*. Iar între aceștia – orice privire, oricât de fugară plimbată prin sălile de concert ale Capitalei, prin fastuoasa sală a Operei Naționale Române, la Opera Comică pentru Copii sau la Operetă – recunoaște nucleul studenților de la *Spiru Haret*, conduși de profesoarele lor, pentru care lecția îmbinării învățământului cu practica este suprema lecție de viață și de cultură muzicală.

Învățământul interactiv este o realitate. Beneficiile lui – sunt imense. Iar

susținerea acestui tip de activitate se datorează, în principal, prezențelor feminine, care și-au asumat cu responsabilitate ideea de transformare a timpului liber într-o necesară și subînțeleasă prelungire a activității lor la catedră. Am avut lângă mine, în această acțiune derulată susținut, în paralel chiar și cu sesiunea de examene, dar și în timpul vacanței universitare, un proaspăt „cavaler” al Ordinului *Meritul Cultural*, distincție primită din mână președintelui României, domnul Ion Iliescu, în semn de recunoaștere a meritelor în dezvoltarea artei lirice românești – o numesc aici pe doamna conf. univ. **Cornelia Angelescu**, o „voce de aur” a Operei Naționale Române din București – și nu doar pe domnia-sa. Ni s-au alăturat doamna conf. univ. dr. **Maia Ciobanu** și fosta studentă a facultății noastre, interpretă de marcă a folclorului, actualmente prep. univ. drd. **Viorica Barbu-Iurașcu** împreună cu care am „coagulat” un nucleu de studenți din anii I-IV, dornici să se instruiască „pe viu” în tainele muzicii contemporane românești, ca și în cele ale creației muzicale universale.

S-au vizionat, pe rând capodopere ale teatrului liric, cum ar fi prima operă buffă, ca și incitante concerte de muzică contemporană; enumerarea ocaziilor în care s-a făcut muzică „pe viu” nu-și are rostul aici.

Important este că studenții au aflat, de fiecare dată, din dialogul direct cu interpreții și din explicațiile profesorilor lor cum se face un spectacol, cum se face un program de concert, care sunt criteriile repertoriale, cum se atinge performanța și, mai ales, cum se păstrează viu interesul pentru muzică.

Există însă, și alte spații de cunoaștere și perfecționare, parcurse, toate, de studenții noștri, datorită profesorilor lor.

Creatoare de școală în pedagogia muzicală românească, prof. univ. dr. **Gabriela Munteanu** le direcționează interesul în zona viitoarei lor meserii: catedra, cu tot ceea ce incumbă o pregătire de excepție, confirmată de examenele de titularizare susținute cu succes de licențiații noștri. Mai mult chiar, majoritatea lor covârșitoare face parte din Corală „Nicolae Oancea” a Cadrelor Didactice din Municipiul București, loc în care – la rândul lor – învață să prețuiască experiența scenică și necesară îmbinarea în învățământului cu practica artistică.

(Continuare în pag. 2)

